

Waterbodembeleid

Registratienummer
26.0683234

Datum
26 augustus 2026

Status
Ontwerp

Afdeling
Watersystemen

Inhoud

Inleiding	4
1 Wetgeving en beleid	6
1.1 Europese wet- en regelgeving	6
1.2 Nationale wet- en regelgeving	6
1.3 Regionale wet- en regelgeving	8
2 Uitgangspunten	9
3 Actief waterbodembeheer	11
3.1 Baggeren voor de waterkwantiteit	12
3.2 Baggeren voor de waterkwaliteit	12
3.2.1 Habitatgeschiktheid	13
3.2.2 Nutriëntenbelasting	14
3.2.3 Chemische belasting	15
3.3 Baggeren voor maatschappelijke functies	16
3.4 Ontvangst en afzet van baggerspecie	17
3.4.1 Baggerpreventie	17
3.4.2 Op de kant zetten	18
3.4.3 Weilanddepot	18
3.4.4 Doorgangsdepot	19
3.4.5 Storten	19
3.5 Gebiedsaanpak veenweide	20
3.5.1 Terughoudend baggeren	20
3.5.2 Oeverbescherming	20
3.5.3 Baggeren voor de waterkwaliteit	20
3.5.4 Materialen en technieken	21
3.5.5 Toekomst	21
3.6 Wijze van baggeren	21
3.6.1 Structurele samenwerking	21
3.6.2 Duurzaamheid	22
3.7 Uitwerking	22
4 Regulering, toezicht en handhaving	24
4.1 Waterbodem in de Waterschapsverordening	24

4.2	Waterbodem in de Onderhoudsverordening en Legger Wateren	25
Bijlage 1	Begrippenlijst	26
Bijlage 2	Vertaling waterbodembeleid naar Waterschapsverordening	29

Inleiding

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) heeft de zorg voor het watersysteem in haar beheergebied. Integraal onderdeel hiervan is de waterbodem. Deze nota geeft de strategische kaders en afwegingen aan voor de zorg voor de waterbodem.

Waterbodembeheer is het geheel aan keuzes, maatregelen en regels om de waterbodem zo te beheren dat het watersysteem goed, schoon, veilig en ecologisch gezond blijft functioneren. In deze nota gaat het vooral over baggeren, de belangrijkste actieve waterbodembeheertaak van HHNK. Bagger is het slib dat ontstaat doordat plantenresten, bodemmateriaal en bladeren bezinken naar de bodem van wateren. Om ervoor te zorgen dat het water goed kan blijven doorstromen, moet bagger eens in de zoveel tijd weggehaald worden. HHNK baggert zelf de watergangen die voor de aan- en afvoer van het watersysteem van primair belang zijn. Daarnaast kan baggeren nodig zijn als de bodem is verontreinigd of wanneer er een tekort aan zuurstof in het water ontstaat. Doel is dan het verbeteren van de waterkwaliteit, ecologisch of chemisch. Tot slot kunnen maatschappelijke (neven)functies reden zijn om dieper te baggeren. We hebben het dan over baggeren voor varen, zwemmen en dergelijke. Door te baggeren blijft het water zuurstofrijk, schoon en op de juiste diepte.

Naast de actieve baggertaak waar HHNK zelf baggert, treedt HHNK op als bevoegd gezag en stelt het kaders op voor derden. Het gaat dan bijvoorbeeld om ingrepen in de waterbodem, waarvoor regels zijn vastgelegd in de Waterschapsverordening. Ook zorgt HHNK dat derden het onderhoud uitvoeren, middels de baggerschouw. Het gaat dan om de secundaire en tertiaire wateren waar eigenaren van aangrenzende percelen verantwoordelijk zijn voor het baggeren. Wie waar verantwoordelijk is, staat in de Legger Wateren van HHNK.

Aanleiding voor actualisatie

Deze nota is een actualisatie van het Beleidsplan Waterbodems 2012-2016 (11.41019). Actualisering was lange tijd niet nodig, omdat het beleidsplan goede kaders aangaf voor het baggeren voor de aan- en afvoer van het water. Inmiddels is er sprake van voortschrijdend inzicht en veranderde wet- en regelgeving, zoals de Omgevingswet. Bovendien bevat het KRW-Impulsprogramma een aantal maatregelen voor de waterbodem die aanpassing van het waterbodembeleid noodzakelijk maakt. De belangrijkste punten waarop deze nota een nieuwe invulling geeft zijn: baggeren voor de waterkwaliteit, baggeren in het veenweidegebied, baggerpreventie en de invulling van de rol als bevoegd gezag. Voor het baggeren ten behoeve van de waterkwaliteit bleek een beleidsactualisatie niet noodzakelijk. Het bestaande beleid uit het Beleidsplan Waterbodems 2012-2016 wordt op dit thema voortgezet. Een aantal onderwerpen uit dit beleidsplan wordt echter verplaatst naar het operationeel baggerplan, zoals de beschrijving van het proces van voorbereiding en de werkwijze bij verontreinigde waterbodems.

Doel en reikwijdte

Doel van deze beleidsnota is om op strategisch niveau richting te geven aan het waterbodembeleid. Het actieve beheer wordt uitgewerkt in een operationeel baggerplan. De invulling van de bevoegd gezag taak werkt door naar de Waterschapsverordening, de Onderhoudsverordening en de Legger Wateren.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 beschrijft de wettelijke en beleidsmatige kaders voor het waterbodembeheer. In hoofdstuk 2 zijn de uitgangspunten voor het waterbodembeleid opgenomen. Hoofdstuk 3 gaat

vervolgens in op de verschillende thema's binnen het actieve waterbodembeheer en de beleidskeuzes die daarbij horen. Tot slot wordt in hoofdstuk 4 de rol van HHNK als bevoegd gezag beschreven, waaronder de regulering, het toezicht en de handhaving ten aanzien van waterbodemactiviteiten. De uitgangspunten van hoofdstuk 2 worden in de hoofdstukken 3 en 4 uitgelicht aan het eind van de paragraaf waar dit is toegelicht. In bijlage 1 treft u de begrippen die nadere uitleg nodig hebben.

1 Wetgeving en beleid

Het waterbodembeleid staat in een breed kader van wetgeving en beleid op Europees, nationaal en regionaal niveau. HHNK is als waterschap o.a. verantwoordelijk voor het waterbeheer en de instandhouding van de waterlopen. Het gaat daarbij enerzijds om de actieve beheertaak. Dit omvat de uitvoering van werken en werkzaamheden. Voor de waterbodem betekent de actieve beheertaak dat HHNK zelf baggert in het watersysteem. Daarnaast heeft HHNK een taak als bevoegd gezag. Daarbij stelt HHNK regels en kaders op voor activiteiten van derden in en rond de waterbodem en houdt het toezicht op de naleving daarvan.

De taken van HHNK zijn beschreven in de Omgevingswet, de Waterschapswet en de provinciale verordening (reglement van bestuur). Kaders voor de doelen zijn opgenomen in de Europese Kaderrichtlijn Water, de Omgevingswet en de Omgevingsverordening NH 2022. Hieronder staan de belangrijkste onderdelen beschreven die relevant zijn voor het waterbodembeleid.

1.1 Europese wet- en regelgeving

Europese Kaderrichtlijn Water (2000)

Het hoofddoel van de Kaderrichtlijn Water (KRW) is dat in 2027 Europese oppervlaktewater en grondwater in een goede toestand verkeren, voor zover daarvoor geen geldige uitzondering geldt. Deze richtlijn bevat beoordelingsmaatlaten en doelen voor de waterkwaliteit. Ook geldt het uitgangspunt dat activiteiten of projecten de toestand van wateren niet mogen verslechteren, het zogenoemde 'standstill-principe'. Voor de KRW is de waterbodem relevant, omdat deze onderdeel is van het watersysteem en de waterkwaliteit kan beïnvloeden. De waterbodem kan bijvoorbeeld een bron zijn van nutriënten of verontreinigende stoffen.

Voor het bereiken van de KRW-doelen heeft HHNK een KRW-programma vastgesteld met concrete maatregelen. De afgelopen jaren is duidelijk geworden dat extra inspanningen nodig zijn om de doelen te behalen. Dit heeft geleid tot aanvullende maatregelen, waarin een expliciete verbinding is gelegd tussen de waterbodem en de waterkwaliteit.

Europese Richtlijn Bodemmonitoring (2025)

De Europese Richtlijn Bodemmonitoring inzake bodemmonitoring en bodemveerkracht, is een samenhangend kader voor het monitoren en beoordelen van de bodemkwaliteit, met als doel dat alle bodems in de Europese Unie uiterlijk in 2050 gezond en veerkrachtig zijn. Bodems vervullen een essentiële functie voor de voedselzekerheid, de beschikbaarheid van schoon water, het milieu en de biodiversiteit. De richtlijn richt zich voornamelijk op landbodems en verplicht lidstaten om de bodemkwaliteit systematisch in kaart te brengen en te volgen. Hoewel de richtlijn momenteel vooral is gericht op monitoring, is het mogelijk dat deze na de voorziene evaluatie over zes jaar verder wordt ontwikkeld tot een meer beleidsmatige of normstellende richtlijn. Een dergelijke ontwikkeling kan op termijn gevolgen hebben voor de regelgeving rond het verspreiden en toepassen van baggerspecie op landbodems.

1.2 Nationale wet- en regelgeving

Omgevingswet (2024)

De Omgevingswet (Ow) heeft tot doel het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving met elkaar in balans te brengen. Deze wet heeft 26 wetten voor de fysieke leefomgeving gebundeld en vervangt onder meer de Waterwet en de Wet natuurbescherming. Onder de Omgevingswet hangen

vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's), waarvan voor waterbodems met name het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) relevant zijn. Daarnaast zijn het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) en onderliggende Regeling bodemkwaliteit 2022 van belang. Deze blijven als afzonderlijk regelingen bestaan en bevatten, in samenhang met het Bal, regels voor de toepassing van grond, baggerspecie en bouwstoffen.

De Omgevingswet wijst het beheer van watersystemen aan als taak van het waterschapsbestuur. Dit beheer is gericht op het voorkomen en, waar nodig, beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste. Daarnaast omvat het de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen. Bij de uitvoering van deze taak houdt het waterschap rekening met de maatschappelijke functies die aan het watersysteem zijn toegekend.

De belangrijkste onderwerpen in de Omgevingswet en onderliggende regelgeving voor de waterbodem zijn:

- Het begrip oppervlaktewaterlichaam omvat volgens de Omgevingswet niet alleen het water zelf, maar ook de bijbehorende bodem, oevers, de daarin aanwezige stoffen, flora en fauna. Dit betekent dat de waterbodem een onlosmakelijk onderdeel vormt van het watersysteem.
- Bij de uitvoering van activiteiten geldt een algemene zorgplicht: degene die een activiteit verricht, moet zorgvuldig handelen en nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving voorkomen of, als dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk beperken.
- De Omgevingswet vereist een integrale afweging van maatschappelijke belangen. Daar waar belangen strijdig zijn, wordt gezocht naar oplossingen die zoveel mogelijk tegemoet komen aan de doelen en de belangen daarachter. Waar dat niet kan, wordt een belangenafweging gemaakt.
- Wanneer in het Regionaal Waterprogramma van de provincie of in het Waterbeheerprogramma van het waterschap een maatschappelijke functie aan een watersysteem is toegekend, moet het waterschap het beheer van dat watersysteem op die functie afstemmen. In het vigerende Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022–2027 zijn bepaalde wateren aangewezen als vaarweg. Dat betekent dat HHNK bij het beheer van deze wateren rekening moet houden met deze functie
- De Omgevingswet regelt dat waterschappen een Legger en een Waterschapsverordening moeten vaststellen. De legger beschrijft de ligging, vorm, afmetingen en constructie van waterstaatswerken, zoals waterlopen. De Waterschapsverordening bevat de regels die gelden voor activiteiten in en rondom het watersysteem en biedt daarmee bescherming aan het watersysteem.
- De Omgevingswet bevat een gedoogplicht voor onder andere de ontvangst van baggerspecie en maaisel. Deze gedoogplicht geldt voor gronden die direct aan een water grenzen, maar ook voor gronden die zijn gescheiden van het oppervlaktewaterlichaam door een weg of door een grondstrook die te smal is om het maaisel of de specie te ontvangen. De gedoogplicht geldt niet bij aanwezige fysieke belemmeringen, zoals bebouwing. Ook in natuurgebieden kunnen uitzonderingen gelden.
- Ter bescherming van flora en fauna kan een omgevingsvergunning nodig zijn voor baggerwerkzaamheden. Voor waterschappen is er de 'Gedragscode Soortenbescherming voor de Unie van Waterschappen; Bestendig beheer en onderhoud', waardoor de meeste baggerwerkzaamheden zijn vrijgesteld van de vergunningplicht. Wanneer werkzaamheden significante gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied, kan alsnog een omgevingsvergunning nodig zijn.
- Het Bal wijst het opslaan en toepassen van baggerspecie en grond aan als milieubelastende activiteit en als lozingsactiviteit. Wanneer de baggerspecie wordt verspreid binnen tien

kilometer van de locatie waar deze vrijkomt, dan wordt dit gezien als een functionele toepassing. Ook een weilanddepot kan een functionele toepassing zijn. De functionele toepassing is toegestaan voor daarvoor geschikte baggerspecie.

- De kwaliteit van de te verwijderen baggerspecie moet bekend zijn als deze elders op of in de bodem of in een oppervlaktewaterlichaam wordt toegepast. In het Bbk staat hoe dit bepaald moet worden.
- Gemeenten kunnen in het omgevingsplan regels opnemen voor het toepassen van grond of baggerspecie op de bodem. Daarnaast kunnen gemeentelijke Nota's bodembeheer op grond van het overgangsrecht nog (gedeeltelijk) van toepassing zijn.

Algemene wet bestuursrecht

Deze wet legt de spelregels vast voor de verhouding tussen overheid en burger. In relatie tot waterbodembeleid biedt de wet een basis voor schadevergoeding (nadeelcompensatie), bijvoorbeeld bij schade als gevolg van het ontvangen van een onevenredige hoeveelheid baggerspecie. HHNK heeft een standaardvergoeding voor de ontvangst van bovenmatige hoeveelheden baggerspecie.

1.3 Regionale wet- en regelgeving

Omgevingsverordening NH 2022

Middels de provinciale omgevingsverordening is HHNK belast met het beheer van de regionale wateren. Voor een aantal wateren is HHNK bovendien aangewezen als vaarwegbeheerder. Een onderdeel van dat beheer is het op diepte houden van het vaarwegprofiel. Hierover zijn financiële afspraken gemaakt tussen de Provincie Noord-Holland en HHNK.

De omgevingsverordening bevat tevens instructieregels voor omgevingsplannen die gericht zijn op de bescherming van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Voor het waterbodembeheer betekent dit dat hier extra regels kunnen gelden voor de afzet van baggerspecie.

Waterschapswet en Onderhoudsverordening

De Waterschapswet regelt onder meer de taken, bevoegdheden en inrichting van de waterschappen en hun bestuursorganen. Deze wet bevat de regelgevende bevoegdheid van het algemeen bestuur. Voor waterbodems is van belang dat HHNK op grond van deze wet een Onderhoudsverordening heeft vastgesteld. Deze verordening bevat onderhoudsverplichtingen voor derden. In combinatie met de onderhoudslegger (legger op grond van artikel 78, tweede lid, Waterschapswet) worden daarin de onderhoudsplichten van waterlopen aangewezen.

Legger Wateren

De Legger Wateren wijst onderhoudsplichten aan en geeft criteria voor het onderhoud. De legger richt zich daarbij op een goed functionerend watersysteem met betrekking tot de afvoer, aanvoer en berging van water alsmede voor de waterkwaliteit. De Legger Wateren wordt jaarlijks bijgewerkt.

Waterschapsverordening

De Waterschapsverordening bevat de regels die gelden voor activiteiten in en rondom het watersysteem en biedt daarmee bescherming aan het watersysteem.

2 Uitgangspunten

In aansluiting op de Toekomstvisie HHNK 2050 en het HHNK Waterplan 2022-2027 hanteert het waterbodembeleid de onderstaande uitgangspunten. Deze uitgangspunten worden nader toegelicht in de hoofdstukken 3 en 4.

We baggeren **doelgericht** voor het watersysteem

- Het waterbodembeheer is primair gericht op een goed functionerend watersysteem: voldoende aan- en afvoer, voldoende waterberging en een goede waterkwaliteit, zowel ecologisch als chemisch. Daarnaast toetsen we op maatschappelijke functies die zijn toegekend of waarover afspraken met derden zijn gemaakt. De ruimste benodigde afmetingen zijn daarbij maatgevend.
- Voordat we besluiten om extra te baggeren voor de waterkwaliteit, schatten we in of dat nut heeft. We toetsen of de waterbodem een substantiële bron is voor oppervlaktewatervervuiling en of extra baggeren een effectieve maatregel kan zijn.
- We beperken de ecologische impact door te variëren in plaats, tijdstip en materieel. Dit in lijn met toepassing van de Gedragscode soortenbescherming. We baggeren niet vaker dan nodig en laten de vaste bodem in principe intact.
- We baggeren risicogestuurd. Daarbij maken we integrale afwegingen voor het watersysteem en overige belangen. We optimaliseren de monitoring, zodat nieuwe inzichten leiden tot een continu verbeterproces volgens de plan-do-check-act-cyclus.

We hebben oog voor de **omgeving**

- We zoeken structurele samenwerking met gebiedspartners om bagger zo goed mogelijk te verwerken en kansen voor werk-met-werk te benutten. Waar mogelijk combineren we baggerwerk met inrichtingsmaatregelen en initiatieven uit de omgeving.
- Wij dragen financieel bij voor zover dit het functioneren van het watersysteem ten goede komt. Voor belangen buiten het waterbeheer ligt de financiering bij de initiatiefnemer.
- Bij verzoeken om extra diep te baggeren voor maatschappelijke doelen toetsen we eerst wat het effect is op het watersysteem en of er fysieke belemmeringen zijn. Ook wegen we de effecten op de directe omgeving mee.
- Als extra diepte mogelijk is, betaalt de initiatiefnemer in principe eenmalig voor het op diepte brengen. HHNK houdt de waterloop daarna op diepte. Dergelijke afspraken worden schriftelijk vastgelegd. Uitzondering hierop zijn waterlopen met een snelle baggeraanwas, zoals in veenweidegebieden. Hier is een structurele bijdrage nodig.

We werken **duurzaam** en **toekomstgericht**

- Duurzaamheid is onderdeel van de uitwerking en uitvoering van al ons werk.
- We stimuleren innovaties in het waterbodembeheer en sturen op het reduceren van emissies bij baggerwerkzaamheden.
- Om zo circulair mogelijk te werken, hanteren we deze voorkeursvolgorde:
 1. baggerpreventie
 2. bagger op de kant zetten
 3. bagger afvoeren naar een weilanddepot
 4. bagger afvoeren naar een doorgangsdepot
 5. bagger afvoeren naar een stortplaats.

Bij baggerpreventie zetten we extra in op oeverbescherming bij onevenredige baggeraanwas en ontwikkelen we een kader om dit te stimuleren. Baggerspecie zetten we waar mogelijk

direct af op het aangrenzende perceel. Als dat niet kan, gebruiken we een weilanddepot. Kan ook dat niet, dan gebruiken we een doorgangsdepot. Laatste optie is het afvoeren van verontreinigde baggerspecie naar een stortplaats.

- Door de toename van zeer zorgwekkende stoffen, zoals PFAS, is stortcapaciteit een aandachtspunt voor de toekomst.

We hanteren een afwijkende aanpak in het **veenweidegebied**

- In veenweidegebieden baggeren we terughoudend en richten we ons op concrete knelpunten met natuurlijke slibophoping.
- We baggeren hier met extra zorg: we ontzien oevers en laten een sliblaag van minimaal 0,15 tot 0,2 meter boven de vaste waterbodem intact.
- Baggerpreventie door oeverbescherming is in veenweidegebieden onderdeel van een integrale aanpak.

We geven een duidelijke invulling van onze taak als **bevoegd gezag**

- Regulering is gericht op het voorkomen van achteruitgang van de waterkwaliteit en, waar mogelijk, op verbetering.
- Wij ondernemen actie als een waterbodemonreiniging de waterkwaliteit negatief beïnvloedt of blootstellingsrisico's oplevert voor gebruikers.
- Wij denken als adviseur mee over passende oplossingen bij ingrepen in de waterbodem.
- We verkennen hoe we de profielen voor de waterkwaliteit kunnen vertalen naar in de Legger Wateren.
- Als wij vermoeden dat bagger bij particulieren verontreinigd is, dan melden wij dat en onderzoeken wij de baggerspecie. Is de veroorzaker is niet te achterhalen, dan draagt HHNK de meerkosten voor de afvoer van de baggerspecie.

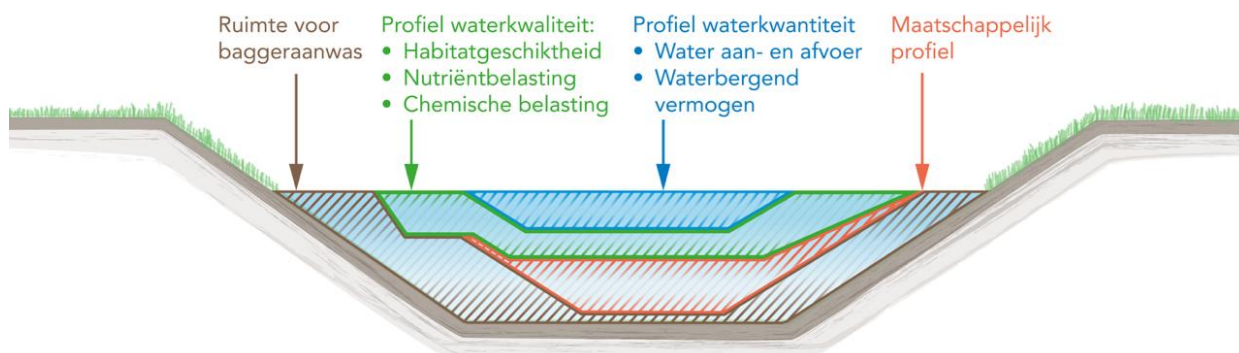
3 Actief waterbodembeheer

Bij actief waterbodembeheer gaat het om maatregelen die HHNK uitvoert om het watersysteem goed te laten functioneren. Dit betreft onder andere het onderhoud waar HHNK zelf verantwoordelijk voor is. Bij waterbodems gaat het dan vooral over het verwijderen van bagger. Door baggervorming loopt het profiel van de waterloop langzaam vol en blijft er onvoldoende ruimte beschikbaar om het watersysteem goed te laten functioneren. De gemiddelde baggeraanwas is minder dan één centimeter per jaar. Lokaal kan de aanwas echter sterk afwijken, tot wel vijftig centimeter per jaar. Baggeren is maatwerk en is onder andere afhankelijk van de gebruiksfunctie, bodemsoort, percentage open water, de snelheid van baggeraanwas en het (grond)gebruik.

Het baggeren is primair gericht op het goed functioneren van het watersysteem. We baggeren risicogestuurd. Dat betekent dat we alleen baggeren als dit nodig is. De noodzaak en omvang van baggerwerkzaamheden worden bepaald door:

1. Waterkwantiteit: de aan- en afvoerfunctie van het water en waterbergend vermogen;
2. Waterkwaliteit, zowel chemisch als ecologisch;
3. Maatschappelijke functies, voor zover deze zijn toegekend of als daarover afspraken met derden zijn gemaakt.

Dit is schematisch weergegeven in figuur 1. De ruimste afmetingen zijn maatgevend.

Figuur 1 Schematische dwarsdoorsnede van een sloot met een voorbeeld van de mogelijke profielen.

We optimaliseren de monitoring om lokaal steeds de juiste integrale afweging te kunnen maken voor het watersysteem en de overige belangen. Nieuwe inzichten leiden tot een continu verbeterproces volgens de plan-do-check-act-cyclus.

Het waterbodembeheer is primair gericht op een goed functionerend watersysteem: voldoende aan- en afvoer, voldoende waterberging en een goede waterkwaliteit, zowel ecologisch als chemisch. Daarnaast toetsen we op maatschappelijke functies die zijn toegekend of waarover afspraken met derden zijn gemaakt. De ruimste benodigde afmetingen zijn daarbij maatgevend.

We baggeren risicogestuurd. Daarbij maken we integrale afwegingen voor het watersysteem en overige belangen. We optimaliseren de monitoring, zodat nieuwe inzichten leiden tot een continu verbeterproces volgens de plan-do-check-act-cyclus.

3.1 Baggeren voor de waterkwantiteit

Van oudsher is het baggeren gericht op het garanderen van de aan- en afvoerfunctie van het water. Daarvoor is het belangrijk dat watergangen een voldoende ruim profiel hebben. Hoewel de waterkwantiteit de belangrijkste aanleiding is om te baggeren, neemt dit een bescheiden plek in deze notitie in. Hierin verandert namelijk weinig. Wij bouwen voort op de jarenlange ervaring die we hiermee hebben opgedaan. De minimaal benodigde afmetingen voor de aan- en afvoer van water zijn tot op slootniveau doorgerekend. De kaders zijn duidelijk en de benodigde afmetingen om de risico's op het falen van water aan- en afvoer te minimaliseren zijn vastgelegd in de Legger Wateren. Incidenteel baggeren we buiten de Legger Wateren in water van derden zoals langs de randen van ons beheergebied ten behoeve van het functioneren van inlaten en gemalen.

3.2 Baggeren voor de waterkwaliteit

Wij streven naar een verbetering van de waterkwaliteit en waken voor achteruitgang. Dit in lijn met de Kaderrichtlijn Water. De waterbodem kan van invloed zijn op de waterkwaliteit, doordat er uitwisseling plaatsvindt van stoffen tussen de baggerlaag en de waterkolom of door onttrekking van zuurstof. Voordat we besluiten om extra te baggeren voor de waterkwaliteit, maken we de inschatting of de waterbodem een substantiële bron is voor oppervlaktewatervervuiling en of het baggeren effectief kan zijn. Bovendien willen we onnodige verstoring van het waterleven voorkomen. Daarom wordt het baggeren voor de waterkwaliteit zo mogelijk gecombineerd met de reguliere baggercyclus.

Overigens heeft baggeren voor de waterkwaliteit ook nut voor klimaatadaptatie. Het is met name in de stedelijke wateren van belang om het water voldoende op diepte te houden. Naarmate een water dieper is, wordt de kwetsbaarheid van het waterleven bij hitte lager.

Conditie voor een gezond watersysteem

Baggeren voor de waterkwaliteit houdt in dat we condities creëren voor een gezond watersysteem, zoals beoogd vanuit de KRW. Goed hulpmiddel daarbij is de benadering van sleutelfactoren door de STOWA. Deze onderscheidt ecologische sleutelfactoren die van belang zijn voor een goede waterkwaliteit in stilstaande wateren. Verschillende van deze sleutelfactoren hebben een relatie met het baggeren. Zo behoort de nutriëntbelasting van de waterbodem tot de basisvoorwaarden voor een gezond watersysteem. De waterbodem is bovendien een potentiële (emissie)bron van verontreiniging voor het oppervlaktewater. Daarbij gaat het zowel om nutriënten als om chemische stoffen. Daarnaast kan de waterbodem van invloed zijn, doordat in de toplaag organische stof wordt afgebroken en zuurstof wordt onttrokken aan het water. Dit kan tot problemen als stankoverlast en vissterfte leiden, vooral als er weinig stroming staat en er ondiepte en hogere temperaturen zijn. Ook de samenstelling en structuur van de waterbodem zijn van belang voor de ecologie.

De waterbodem kan bijdragen aan condities voor een gezond watersysteem, door een goede habitat te creëren en door de belasting van nutriënten en chemische stoffen te beperken. Dit wordt in de volgende paragrafen nader toegelicht.

3.2.1 Habitatgeschiktheid

Van oudsher wordt al rekening gehouden met de ecologische waterkwaliteit, door een 'robuust waterprofiel' aan te houden. Dit profiel had een diepte/breedte-verhouding van 1 op 10 over de volle breedte van het water, met (waar mogelijk) een minimale waterdiepte van 0,5 meter en een maximaal diepteprofiel van 1 meter. De huidige informatiesystemen maken maatwerk mogelijk. In plaats van het oude robuuste profiel gaan we nu locatie specifiek sturen op de op condities voor een ecologisch gezond watersysteem. De volgende condities zijn daarbij bepalend:

1. Ruimte voor plantengroei
2. Wortelgelegenheid
3. Variatie
4. Temperen van temperatuurverschillen
5. Lichtklimaat

1. Ruimte voor plantengroei

Een ecologisch gezond watersysteem heeft een evenwichtige opbouw van de voedselketen. Waterplanten vormen daarin de basis. HHNK rekent momenteel het gehele watersysteem door en kiest daarbij steeds voor een profiel met zo hoog mogelijke begroeiingsgraad, voor zover dat past bij de werkelijke afmetingen van de waterloop en het de aan- en afvoerfunctie van het water niet in de weg staat.

2. Wortelgelegenheid

De meeste waterplanten kunnen slecht wortelen in een dikke slappe sliblaag. Bovendien kan de sliblaag bijdragen aan de productie van waterstofsulfide (H_2S), de bekende 'rotte eieren geur'. H_2S is giftig voor plantenwortels. Zonder zuurstof en met sulfidevorming zullen planten slecht tot niet wortelen. Waar dat kansen biedt voor de ecologie is het wenselijk om de dikte van de baggerlaag te beperken.

3. Variatie

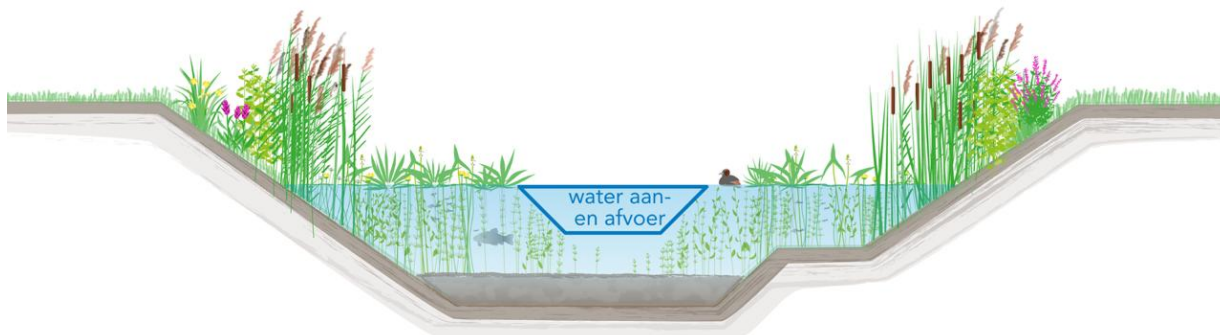
Door variatie in dieptes ontstaan er verschillende leefgebieden voor planten, macrofauna en vissen van verschillende levensstadia. Daardoor ontstaan er omstandigheden waarbij de fauna in elke levensfase kan gedijen in hetzelfde water. Waar mogelijk worden oeverzones met rust gelaten. Voor vissen worden schuilplaatsen gecreëerd om bij extreme warmte of kou te overleven.

4. Temperen van temperatuurverschillen

Temperatuur wordt een belangrijker pijler naarmate de klimaatverandering verder doorzet. In ondiepe wateren kan de temperatuur sterk oplopen bij warme dagen. Dit leidt tot grotere dag-nachtfluctuaties in zuurstofconcentraties, wat met name funest is voor de macrofauna. Ook vissen hebben last van hoge temperaturen, vooral in combinatie met zuurstoftekort. Naarmate een water dieper is, wordt de kwetsbaarheid bij warmte of kou lager (tot 0,5 m zeer kwetsbaar, 0,5 – 1,0 m kwetsbaar, meer dan 1 m is niet kwetsbaar).

5. Lichtklimaat

Opwerveling van bagger verstoort het lichtklimaat in het water. Opwerveling gebeurt bijvoorbeeld door recreatievaart, bodemwoelende vissen of windwerking. Als er weinig bagger aanwezig is, dan is er minder opwerveling, waardoor het licht verder in het water doordringt. Daardoor kunnen waterplanten tot een grotere diepten groeien, maximaal tot zo'n 1,5 m diepte. Bij een hoge productiviteit van de waterbodem bestaat echter de kans dat bepaalde plantensoort(en) gaan woekeren. Dit zou je willen voorkomen.

Figuur 2: Voorbeeld van een sloot met een goede habitatgeschiktheid

Voor nieuw aan te leggen wateren sturen we aan op een bodemprofiel met een diepte van 1,3 tot 1,5 m in het midden en ondiepe oeverzones aan de kanten.

Voor bestaande wateren is zo'n profiel vaak niet haalbaar. In het algemeen kan gesteld worden dat het belangrijk is om een watergang te onderhouden op een minimale diepte van 0,5 meter en het liefst dieper. Ook is het vaak wenselijk om de baggerlaag niet verder op te laten lopen dan 0,3 meter. Toch is dit niet het hele verhaal. Een habitatprofiel vergt maatwerk per locatie. Het is afhankelijk van vele factoren, zoals: grondslag, stedelijke of landelijke omgeving, beschaduwing, diepte van de vaste bodem, aanwezige ecologie, productiviteit van de waterbodem, etc. Afhankelijk van de Ausgangssituatie wordt toegewerkt naar goede ecologische condities. Om daarin een goede afweging te maken is een ecologische analyse onderdeel van de voorbereiding van de baggerwerken. Basis daarbij vormen de Ecologische Sleutelfactoren van de STOWA. Het baggeren voor de waterkwaliteit wordt uitgewerkt naar waterkwaliteitsprofielen.

3.2.2 Nutriëntenbelasting

Nutriëntenbelasting vanuit de waterbodem is een basisfactor in de ecologische sleutelfactoren. Zolang de waterbodem teveel voedingsstoffen bevat, zal een watersysteem naar verwachting niet in een gezonde toestand kunnen komen. Het is van belang om de waterbodem te beschouwen als een interne emissiebron van o.a. nutriënten zoals fosfor en stikstof. Een verhoogde concentratie van nutriënten in het watersysteem kan algenbloei, woekerende waterplanten of juist een verlies van waterplanten tot gevolg hebben. De algenbloei maakt het water troebel. Dat heeft direct effect op het lichtklimaat. Het gebied van HHNK is in het algemeen voedselrijk en heeft dus veelal een hoge nutriëntbelasting. Voor de waterbodem betekent dit dat afgewogen wordt of het verwijderen van nutriëntrijke bagger effectief is voor het verbeteren van de waterkwaliteit. Zo ja, dan wordt tijdens de reguliere baggercyclus extra gebaggerd om nutriëntbelasting te verminderen. Om te bepalen of dit nuttig is, worden de volgende vragen beantwoord:

1. Is de waterbodem een emissiebron?
Het analysepakket voor baggerspecie wordt uitgebreid met specifieke analyses voor de fosfor-, ijzer- en zwavelwaarden. Er is sprake van nutriëntbelasting als de fosforconcentratie hoger is dan de streefwaarde en als de verhouding tussen ijzer, zwavel en fosfor ongunstig is. In dat geval komen er nutriënten vrij vanuit de waterbodem.
2. Is de waterbodem de grootste emissiebron?
Vraag is hoe groot andere nutriëntbronnen zijn. Als de waterbodem duidelijk de grootste bron is, heeft verwijderen zin. Is de externe belasting gelijk of hoger, dan is extra baggeren om nutriënten te verwijderen alleen effectief als alle bronnen tegelijkertijd worden aanpakt.
3. Kan de waterbodem worden ontdaan van nutriënten?

Als de vaste bodem in een watersysteem een hogere nutriëntenuitwisseling met het oppervlaktewater geeft dan de baggerlaag, dan heeft het verwijderen van de bagger geen effect. De waterkwaliteit zou er zelfs van achteruit kunnen gaan. Uitgangspunt is dan dat er wordt gebaggerd tot aan de schoonste laag.

3.2.3 Chemische belasting

Chemische verontreinigingen die in de bagger terechtkomen kunnen van invloed zijn op de waterkwaliteit en mogen zich niet verder kunnen verspreiden. Nog belangrijker is dat er geen vervuilingen in de bagger terechtkomen. Daarom zijn wij voorstander van een aanpak van vervuilingen aan de bron.

Bagger wordt tot nu toe alleen geanalyseerd met het oog op de verspreidbaarheid van baggerspecie. Hieraan voegen wij voortaan analyses toe op stoffen die de normen overschrijden in het oppervlaktewater. Daar waar interventiewaardes worden overschreden, onderzoeken we of de bagger hiervoor (gedeeltelijk) de oorzaak is en het verwijderen ervan daarom mogelijk ook een deel van de oplossing. Eerste vraag is of het gaat om een relevante stof die uitwisseling heeft tussen de bagger en het oppervlaktewater. Dit hangt af van specifieke stofeigenschappen. Vervolgens is de vraag of de toevoer vanuit de baggerlaag groter is dan vanuit de omgeving. Het heeft immers alleen zin om de bagger te verwijderen als ook de aanvoer wordt gestopt. Tot slot onderzoeken we of onderliggende laag niet sterker vervuild is. Uitgangspunt is dat we baggeren tot de schoonst beschikbare bodemlaag. In sommige situaties kan het afdekken van verontreinigde sedimentlagen met schoon materiaal, zoals zand, een geschikt alternatief vormen. We combineren het baggeren zo mogelijk met de reguliere baggercyclus. Als de waterbodem significant bijdraagt aan de normoverschrijding in het oppervlaktewater, dan zal de reguliere cyclus niet worden afgewacht.

Puntbronnen

Voor puntbronnen geldt dat de meeste vervuilde waterbodems uit het verleden inmiddels zijn schoongemaakt. Ook de resterende vervuilde waterbodems pakken we aan wanneer deze een probleem vormen voor de waterkwaliteit.

Acute waterbodemverontreiniging als gevolg van calamiteiten, zoals een brand (bluswater) of een auto te water, sturen wij erop aan dat deze door de veroorzaker wordt verwijderd. Dit behandelen we via het handhavingsspoor (zie rol bevoegd gezag H4).

Metingen waterbodemkwaliteit

De data van de waterbodemkwaliteit worden openbaar raadpleegbaar.

We verkennen de mogelijkheid om bij waterbodemonderzoek ook de watergangen van derden mede te onderzoeken als dat nuttig is vanuit gebiedsprocessen of bodemkwaliteitskaarten. Als baggerspecie vervuild is en de vervuiler niet te achterhalen is, dan draagt de verantwoordelijke overheid de meerkosten voor de afvoer van baggerspecie. Vaak is dat HHNK. Is de veroorzaker te achterhalen, dan zullen wij de extra kosten verhalen.

Aandachtspunt is de toename van zeer zorgwekkende stoffen, waaronder PFAS. Naast het directe effect op de waterkwaliteit, is dit een risico voor kostprijsontwikkeling en kan het leiden tot een toename van het aandeel niet-herbruikbare bagger dat moet worden afgevoerd naar speciale stortplaatsen.

Asbestbeschoeiingen

Ondanks het verbod op het toepassen van asbest sinds 1994, wordt er nog regelmatig asbestverdacht materiaal aangetroffen bij de voorbereiding van baggerwerkzaamheden. Vaak gaat het dan om asbesthoudende platen die als beschoeiing dienen. We streven ernaar dat we een asbest onverdachte situatie achterlaten na het baggeren. Met eigenaren van aanliggende percelen worden daarom afspraken gemaakt over vervangende oeverbescherming. Insteek is dat wij de meerkosten op ons nemen voor het verwijderen van asbesthoudende materialen, terwijl de perceeleigenaar een nieuwe beschoeiing plaatst en betaalt.

Voordat we besluiten om extra te baggeren voor de waterkwaliteit, schatten we in of dat nut heeft. We toetsen of de waterbodem een substantiële bron is voor oppervlaktewatervervuiling en of extra baggeren een effectieve maatregel kan zijn.

3.3 Baggeren voor maatschappelijke functies

Het oppervlaktewater wordt gebruikt voor vele maatschappelijke functies. Denk aan beroepsvaart, recreatievaart, zwemwater, water in natuurgebieden, agrarisch gebruik, beroeps- en sportvisserij, woon- en bedrijfsfuncties. Hoewel deze maatschappelijke functies niet onze primaire verantwoordelijkheid zijn, ondersteunen we de functies wel. Het watersysteem is zodanig ingericht dat maatschappelijk gebruik veelal mogelijk is. HHNK houdt veel wateren bijvoorbeeld op diepte voor varend onderhoud. Daarmee is het vanzelf al geschikt voor recreatievaart.

Soms vereisen maatschappelijke functies een grotere diepte in het watersysteem dan nodig voor de uitvoering van de wettelijke taken van HHNK. In dat geval kan HHNK het profiel van een waterloop op verzoek van derden op extra diepte baggeren. Om te weten of dat mogelijk is wordt allereerst getoetst op de effecten op het watersysteem en op fysieke belemmeringen, zoals de diepte van de vaste bodem. Als de aanpassing voor het watersysteem zelf geen probleem is, dan wordt vervolgens gekeken wat het effect is op de directe omgeving. Een effect kan bijvoorbeeld zijn dat het varen extra golfslag veroorzaakt met afkalving als gevolg. Van de verzoeker wordt verwacht dat deze hierover in overleg met de omgeving treedt en compenserende maatregelen aanbiedt.

Uitgangspunt bij het op diepte brengen voor maatschappelijke functies is dat de kosten hiervan door de verzoeker worden betaald. Daarvoor kunnen overeenkomsten worden afgesloten. De werkwijze daarbij is dat de verzoekende partij eenmalig de kosten betaalt voor het op diepte brengen van de waterloop en dat HHNK het daarna op diepte houdt, uitgaande van marginale meerkosten voor HHNK. Afspraken worden vertaald naar het 'maatschappelijk nevenprofiel' in de Legger Wateren. HHNK houdt de verdiepte waterlopen vervolgens op diepte bij de reguliere baggerwerken. Er wordt dus wel dieper, maar niet vaker gebaggerd voor maatschappelijke functies. Bij waterlopen met snelle baggeraanwas zoals veenweidegebieden geldt een andere aanpak. Hier dient niet eenmalig maar structureel bijgedragen te worden aan het op diepte houden van een watergang, zie ook H 3.5.

Provinciaal vaarwegbeheer

De provincie is verantwoordelijk voor de officiële vaarwegen en heeft vaarwegen voor de beroepsvaart en voor een deel van de recreatievaart aangewezen. Voor een deel van deze vaarwegen (ca 100 km) is HHNK aangewezen als vaarwegbeheerder. Hierover zijn maatwerkafspraken met de provincie gemaakt. Het vaarwegprofiel wordt verwerkt in de Legger Wateren.

Wij dragen financieel bij voor zover dit het functioneren van het watersysteem ten goede komt. Voor belangen buiten het waterbeheer ligt de financiering bij de initiatiefnemer.

Bij verzoeken om extra diep te baggeren voor maatschappelijke doelen toetsen we eerst wat het effect is op het watersysteem en of er fysieke belemmeringen zijn. Ook wegen we de effecten op de directe omgeving mee.

Als extra diepte mogelijk is, betaalt de initiatiefnemer in principe eenmalig voor het op diepte brengen. HHNK houdt de waterloop daarna op diepte. Dergelijke afspraken worden schriftelijk vastgelegd. Uitzondering hierop zijn waterlopen met een snelle baggeraanwas, zoals in veenweidegebieden. Hier is een structurele bijdrage nodig.

3.4 Ontvangst en afzet van baggerspecie

HHNK streeft naar circulariteit in de baggerketen. Circulair baggeren betekent dat er alleen wordt gebaggerd wanneer dit noodzakelijk is. Als baggeren nodig is en baggerspecie vrijkomt, wordt deze zoveel mogelijk lokaal teruggebracht in de natuurlijke kringloop. Wanneer dat niet mogelijk is, wordt de baggerspecie ingezet als vervangende grondstof in andere ketens, zodat het materiaal in die ketens in circulatie blijft. Wanneer baggerspecie vanwege verontreinigingen niet hergebruikt kan worden, dan wordt het afgevoerd naar een definitieve stortplaats.

Concreet betekent dit dat wij de volgende voorkeursvolgorde hanteren:

1. Baggerpreventie
2. Op de kant zetten
3. Weilanddepot
4. Doorgangsdepots
5. Storten

Onderstaand worden de verschillende aanpakken voor de ontvangst en afzet van baggerspecie verder toegelicht.

3.4.1 Baggerpreventie

Baggerpreventie heeft de eerste voorkeur. Dit voorkomt verstoring van het ecosysteem en overlast voor de omgeving. Bovendien kan het kosten besparen. Baggerpreventie gaat met name over het beschermen van de oevers, zodat er minder baggeraanwas ontstaat. Ook beheer van het waterpeil heeft invloed. Door bijvoorbeeld snelle peilfluctuaties van zomer- naar winterpeil te voorkomen blijven oevers beter intact.

Er zijn waterlopen die een onevenredig grote baggeraanwas hebben als gevolg van instabiele oevers. Hier kan het kosteneffectief zijn om te investeren in stabiele oevers ¹. Daarnaast leveren stabiele oevers ook nog andere baten op, zoals:

- Een betere waterkwaliteit door het voorkomen van nutriëntenemissies uit afgekalfd veen én door vastlegging in biomassa van nutriëntenemissies vanaf het perceel;
- Een hogere biodiversiteit door toename van de oppervlakte natuur;
- Een hogere belevingswaarde van oevers voor recreatie;
- Klimaatverbetering, door een reductie van de uitstoot van broeikasgassen uit afgekalfd veen.

¹ *Rapport: Investeren in stabiele oevers: een alternatief voor baggeren, in opdracht van HHNK, 24 augustus 2015

Meer dan voorheen willen we inzetten op baggerpreventie. Daarom zullen wij een kader ontwikkelen voor stimulering van oeverbescherming bij onevenredige baggeraanwas. Dit laat onverlet dat aanliggend eigenaren doorgaans zelf verantwoordelijk zijn voor de oeverbescherming. Om baggerpreventie te bevorderen zoeken wij actief de samenwerking op, beoordelen we maatregelen integraal en benutten we beschikbare subsidies. Oeverbescherming beperkt zich overigens niet tot harde beschoeiingen. Integendeel, deze optie komt pas in beeld als natuurlijke oeverbescherming onvoldoende oplossing biedt. Oeverbescherming kan bijvoorbeeld ook bestaan uit wiepenbeschoeiing, een sterke oevervegetatie en maatregelen tegen vertrapping door vee.

3.4.2 Op de kant zetten

Baggerpreventie kan effectief zijn, maar het verwijderen van baggeraanwas zal altijd nodig zijn. Als we baggeren, dan zetten wij de baggerspecie bij voorkeur direct op de kant op het aangrenzende perceel. Dat is zowel duurzaam als kostenbesparend. De bagger wordt dan in een dunne laag verspreid over het perceel op een afstand van minimaal een meter vanaf de insteek. Dit om te voorkomen dat de bagger in het water terugvloeit.

Op basis van artikel 10.3 van de Omgevingswet heeft de aanliggend eigenaar de plicht om bagger te ontvangen, de zogenaamde gedoogplicht. Dit is een belangrijk houvast bij de uitvoering van baggerwerken. Het komt echter voor dat er geen geschikte aangrenzende locatie beschikbaar is van dezelfde gedoogplichtige, bijvoorbeeld door aanwezige natuurwaarden die wettelijk zijn beschermd. In dat geval wordt door de gedoogplichtige een alternatieve locatie aangewezen. Als de alternatieve locatie voor de ontvangst van baggerspecie niet grenst aan het te baggeren oppervlaktewaterlichaam en de transportafstand meer dan 250 meter bedraagt, dan brengt HHNK de meerkosten in rekening bij de gedoogplichtige. We houden bij de uitvoering waar mogelijk rekening met de belangen van de betrokken perceeleigenaren, zoals een gunstig moment voor de aanwezige teelten. Nabij een riooloverstort wordt de gedoogplicht niet toegepast, omdat de baggerspecie hier verontreinigd kan zijn met stoffen uit het riool.

Als de gedoogplichtige een bovenmatige hoeveelheid baggerspecie ontvangt, bijvoorbeeld voor bagger van de burens of bij de ontvangst van bagger uit zeer brede wateren, dan staat daar een vergoeding tegenover.

Er is sprake van toenemende weerstand tegen ontvangst van baggerspecie, bijvoorbeeld door een toename van intensieve teelten in de landbouw, angst voor verontreinigingen of omdat gebruikers last hebben van afkalvende oevers. Om de uitvoerbaarheid van baggerwerken te verbeteren kiezen wij voor een gebiedsgerichte en samenwerkingsgerichte aanpak, waarbij wij vroegtijdig in overleg gaan met perceeleigenaren. Daarbij gaan wij uit van de gedoogplicht, maar gaan we samen op zoek naar praktische oplossingen.

3.4.3 Weilanddepot

Daar waar ontvangst op de kant niet mogelijk is, bijvoorbeeld bij natuurgebieden, kan het inrichten van een weilanddepot een oplossing bieden. Een weilanddepot is een tijdelijk depot voor bagger op een stuk agrarische grond. Hier wordt zo'n 20 tot 30 centimeter van de toplaag van het perceel afgegraven. Daarvan worden kades gemaakt. Binnen de kades ontstaat een soort kuip waar de baggerspecie wordt ingebracht om te drogen. Na inklinking wordt de grond geëgaliseerd en ingezaaid, zodat deze weer geschikt is voor agrarisch gebruik. Een weilanddepot wordt alleen ingezet voor verspreidbare baggerspecie waar niet of nauwelijks macroplastics in aanwezig zijn; aangeduid met klasse A of A+ in het Kennisdocument Macroplastics in baggerspecie.

3.4.4 Doorgangsdepot

In stedelijk gebied is het vaak praktisch en maatschappelijk gezien niet mogelijk om bagger op aangrenzende percelen af te zetten. Bovendien bevat stedelijke bagger relatief veel zwerfvuil. Baggerspecie uit de stedelijke omgeving wordt daarom meestal afgevoerd naar permanente doorgangsdepots. Hier wordt de baggerspecie gedroogd en gezeefd. Na verloop van tijd is het geschikt als herbruikbare grond die kan worden toegepast bij bijvoorbeeld dijkversterking of wegbermen. Doorgangsdepots hebben een constante aanvoer van natte baggerspecie en afvoer van gerijpte baggerspecie die als grondstof dient. In het gebied van HHNK zijn zo'n twintig doorgangsdepots. Ze zijn een essentieel onderdeel van de baggerketen.

In vrijwel alle stedelijke gebieden heeft HHNK overeenkomsten afgesloten met gemeenten en is de onderhoudsplicht van de secundaire stedelijke wateren overgenomen. Daarbij zijn afspraken opgenomen over het beschikbaar stellen van locaties voor doorgangsdepots. HHNK heeft daarmee ook de ontvangst en verwerking van de baggerspecie overgenomen. Particulieren die in deze stedelijke gebieden nog een baggerplicht hebben, kunnen de baggerspecie gratis afleveren bij de doorgangsdepots. Ook andere onderhoudsplichtigen kunnen bagger hier afleveren, maar dan tegen kostprijs. Voorwaarde voor ontvangst in de doorgangsdepots is dat de aangeboden bagger voldoet aan de kwaliteitseisen, dat deze niet in de directe omgeving kan worden verspreid en dat er voldoende depotcapaciteit beschikbaar is.

Wij gaan in gesprek met gemeenten over de afzet van gerijpte bagger en de mogelijkheden die gebiedsspecifiek beleid hiervoor biedt.

3.4.5 Storten

Laatste stap op de circulaire ladder is het storten van verontreinigde baggerspecie. Dit wordt afgevoerd naar een apart depot in onder andere Middenmeer. Baggerzorg BV, een samenwerkingsverband van Afvalzorg en HHNK, heeft de taak om de verontreinigde bagger te verwerken. Momenteel is slechts een geringe hoeveelheid bagger verontreinigd en is de capaciteit van het depot in Middenmeer voldoende. Vanwege een toenemend aantal zeer zorgwekkende stoffen in de baggerspecie, zoals PFAS, vergt de capaciteit een aandachtspunt voor de toekomst.

Om zo circulair mogelijk te werken, hanteren we deze voorkeursvolgorde:

1. baggerpreventie
2. bagger op de kant zetten
3. bagger afvoeren naar een weilanddepot
4. bagger afvoeren naar een doorgangsdepot
5. bagger afvoeren naar een stortplaats.

Bij baggerpreventie zetten we extra in op oeverbescherming bij onevenredige baggeraanwas en ontwikkelen we een kader om dit te stimuleren. Baggerspecie zetten we waar mogelijk direct af op het aangrenzende perceel. Als dat niet kan, gebruiken we een weilanddepot. Kan ook dat niet, dan gebruiken we een doorgangsdepot. Laatste optie is het afvoeren van verontreinigde bagger naar een stortplaats.

Door de toename van zeer zorgwekkende stoffen, zoals PFAS, is stortcapaciteit een aandachtspunt voor de toekomst.

3.5 Gebiedsaanpak veenweide

Het veenweidegebied van HHNK kent al jaren een complexe baggeropgave, met snelle slibaanwas, afkalvende oevers en een dunne baggerfractie. Kenmerkend is bovendien dat het veenweidegebied veel wateroppervlak heeft en dat wateren van nature breed en ondiep zijn. Er is veel onderzoek gedaan naar baggeren in veenweidegebieden, er zijn pilots uitgevoerd en er lopen integrale provinciale gebiedsprocessen waarin verschillende opgaven samenkomen. Voor het waterbodembeleid leidt dit tot een gebiedsspecifieke aanpak voor de veenweidegebieden. Kern daarvan is dat we terughoudend baggeren en prioriteit leggen bij veenbehoud en een natuurlijke oeverbescherming.

3.5.1 Terughoudend baggeren

In de veenweidegebieden is de bagger dun als yoghurt. Bovendien verplaatst de bagger zich door het water. Vaak vindt ophoping plaats in de zuidwesthoek van een waterpartij, maar als de windrichting draait, beweegt de bagger mee naar een andere plek. Ook vaarbewegingen hebben invloed. Als in het voorjaar de recreatievaart weer op gang komt, ontvangen wij veel klachten van booteigenaren. Een maand later is de bagger echter 'vanzelf' verdwenen uit de vaargeul, zodat ingrijpen niet meer noodzakelijk is.

Meer dan elders is in veengebieden sprake van een natuurlijke evenwichtsdiepte, waarbij de aanwas van bagger in evenwicht is met de afbraak processen van de baggerspecie. Zo'n evenwichtsdiepte kan in het veengebied variëren tussen de 0,1 en 2 m waterdiepte. Doordat de baggerspecie zo dun en mobiel is, vult de baggerspecie zich na het baggeren vaak al binnen enkele maanden op tot het oude profiel. Soms blijkt het verwijderen van baggerspecie nieuwe slibaanwas te versnellen.

Uitgangspunt is daarom dat we terughoudend baggeren in het veenweidegebied, gericht op concrete knelpunten met natuurlijke slibophoping. Daar voeren we baggerwerkzaamheden vaker en in kleine hoeveelheden uit, binnen de natuurlijke evenwichtsdiepte. Monitoren is daarbij noodzakelijk, om zo het inzicht van baggeren in het watersysteem te verfijnen.

3.5.2 Oeverbescherming

Een ander punt is de afbraak van veen. Als veen in aanraking komt met zuurstof of met nutriëntrijk water, dan verteert het. Dit proces wordt veraarding genoemd. Door deze afbraak ontstaat tussen de relatief stevige toplaag van de wortelzone en de diepere bodemlaag een zachte laag veraard veen. Als gevolg van de veenafbraak verliest de oever aan stabiliteit en kan het relatief dunne veraarde veen wegzakken in het water. Dit wordt wel het tompouce-effect genoemd. Vervolgens komt nieuw veraard veen uit de oever in contact met nutriëntrijk water. De oever holt hierdoor steeds verder uit, wat leidt tot een vicieuze cirkel van afbraak en instabiliteit. Resultaat is een onevenredig grote baggeraanwas in het veenweidegebied.

Uit onderzoek blijkt dat oeverbescherming met een goede oevervegetatie cruciaal is voor de instandhouding van de veenoever, en dus ook voor het beperken van baggeraanwas. Voor het waterbodembeleid betekent dit dat we in veengebieden middels een integrale aanpak extra inzetten op oeverbescherming (H. 3.4.1).

3.5.3 Baggeren voor de waterkwaliteit

Uit de pilots in het Wormer- en Jisperveld blijkt dat dieper baggeren voor de waterkwaliteit in veenweidegebied slechts een tijdelijk effect heeft. Soms kan het zelfs de waterkwaliteit negatief beïnvloeden, doordat het proces van veenafbraak wordt versneld met extra baggerdieptes.

Veenafbraak draagt bij aan de nutriëntenbelasting in het watersysteem. Het is dus niet zinvol om in veenweidegebieden dieper te baggeren voor de nutriëntbelasting. Effectiever is de combinatie van terughoudend baggeren en het beschermen van de oevers. Dit heeft naar verwachting het beste

effect op de waterkwaliteit. Bovendien lijkt dit vooralsnog de beste manier om vanuit het waterbodembeleid bij te dragen aan het terugdringen van broeikasgasemissies uit waterbodems.

3.5.4 Materialen en technieken

Baggeren in het veenweidegebied moet met extra zorg gebeuren. Zo is het van belang om een sliblaag van minimaal 0,15 tot 0,2 m boven de vaste waterbodem te laten zitten. Dit om de vaste veenbodem intact te houden en opbarsting te voorkomen. Soms is het wenselijk om baggerwerkzaamheden vaker en in kleine hoeveelheden uit te voeren. Daarbij kan de baggerpomp worden ingezet. Deze relatief natuurvriendelijke methode is niet geschikt om wateren op diepte te brengen, maar wel om deze op diepte te houden.

Tot slot is het van belang om oeverzones te ontzien. Dit kan bijvoorbeeld door hydraulisch te baggeren of te werken met drijvende kranen of kranen op pontons.

3.5.5 Toekomst

De kennis over de veenweidegebieden is volop in ontwikkeling als onderdeel van een bredere maatschappelijke opgave. Voor het waterbodembeleid vertaalt HHNK dit steeds naar de laatste inzichten.

In veenweidegebieden baggeren we terughoudend en richten we ons op concrete knelpunten met natuurlijke slibophoping.

We baggeren hier met extra zorg: we ontzien oevers en laten een sliblaag van minimaal 0,15 tot 0,2 meter boven de vaste waterbodem intact.

Baggerpreventie door oeverbescherming is in veenweidegebieden onderdeel van een integrale aanpak.

3.6 Wijze van baggeren

De wijze waarop we baggeren doet ertoe. Vragen die wij ons bij het baggeren voortdurend stellen zijn: Kan het efficiënter en slimmer? Kan het met meer draagvlak? Kan het duurzamer? Waar mogelijk en kansrijk passen wij nieuwe technieken toe.

3.6.1 Structurele samenwerking

HHNK zet in op structurele samenwerking met onder andere agrarische organisaties, natuurorganisaties, recreatieschappen, provincie, gemeenten en omgevingsdiensten. Doel is om van ad-hoc oplossingen naar structurele samenwerking te gaan. Hiermee wordt HHNK meer regisseur in de omgeving en minder reactief in de uitvoering. Inzet is om te komen tot gezamenlijke zoekgebieden voor afzet van baggerspecie, om een koppeling te maken tussen het baggeren en natuurontwikkeling en gebiedsinrichting en om vroegtijdig de baggeropgaven af te stemmen. Bij de uitvoering van baggerwerken streven wij ernaar om 'werk-met-werk' te maken. Dit is jargon voor het combineren van meerdere werkzaamheden of projecten. Baggerwerkzaamheden zijn een vorm van groot onderhoud aan het watersysteem en zijn daarom bij uitstek een aanleiding om de combinatiekansen te benutten.

We zoeken structurele samenwerking met gebiedspartners om bagger zo goed mogelijk te verwerken en kansen voor werk-met-werk te benutten. Waar mogelijk combineren we baggerwerk met inrichtingsmaatregelen en initiatieven uit de omgeving.

3.6.2 Duurzaamheid

Bij al ons werk nemen we duurzaamheid mee in de uitwerking en uitvoering. Het gaat daarbij met name om het eerder beschreven circulair werken, maar ook om de impact van het baggeren op het ecosysteem en de toepassing van schoon en emissieloos materieel.

Emissies reduceren

HHNK heeft als doel om in 2035 volledig klimaatneutraal te werken, ook als derden het werk voor HHNK uitvoeren. Wij sturen daarom aan op het reduceren van emissies bij baggerwerkzaamheden. We stimuleren aannemers om zoveel mogelijk emissieloos materieel te gebruiken en faciliteren hen daarbij. HHNK heeft een netwerk van laadpunten bij objecten van HHNK, zoals gemalen. Dit wordt de komende jaren verder uitgebreid. Onze aannemers kunnen tegen betaling gebruik maken van de laadpunten.

Impact

We beperken de impact op de ecologie door het baggeren te differentiëren in ruimte en tijd en door het juiste materieel te gebruiken. Dit in lijn met toepassing van de Gedragscode soortenbescherming. Daarnaast is het belangrijk om de waterbodem zoveel mogelijk met rust te laten en een lage baggerfrequentie te hanteren. Mede daarom is het risicogestuurd baggeren relevant.

In principe laten we de vaste bodem intact en beperken we ons tot het verwijderen van bagger, ook als de waterloop krap bemeten is. Dit om verstoring van het evenwicht in de bodem en taluds en zoute kwel te voorkomen. In uitzonderlijke situaties grijpen we in op het profiel van de harde waterbodem. Daarbij nemen we beheersmaatregelen voor ingeschatte risico's.

Broeikasemissies

Bagger veroorzaakt broeikasgasemissies, omdat de biomassa langzaam afbreekt in het water. Onder zuurstofrijke condities vormt zich daarbij CO₂. Onder zuurstofarme condities komen er de veel sterkere broeikasgassen methaan (CH₄) en lachgas (N₂O) vrij. Wanneer bagger dun over het land verspreid wordt, zal er voornamelijk CO₂ vrijkomen. Het STOWA doet onderzoek naar het handelingsperspectief van de waterschappen op het reduceren van emissies uit waterbodems. HHNK volgt deze landelijke ontwikkelingen en kan de strategie eventueel aanpassen. Door onze inspanningen in de waterkwaliteitsopgave, en met name de inspanningen in het veenweidegebied, verwachten we reeds een positief effect op de emissies uit waterbodems door minder baggeraanwas.

Duurzaamheid is onderdeel van de uitwerking en uitvoering van al ons werk.

We stimuleren innovaties in het waterbodembeheer en sturen op het reduceren van emissies bij baggerwerkzaamheden.

We beperken de ecologische impact door te variëren in plaats, tijdstip en materieel. Dit in lijn met toepassing van de Gedragscode soortenbescherming. We baggeren niet vaker dan nodig en laten de vaste bodem in principe intact.

3.7 Uitwerking

Het actieve beheer wordt binnen de kaders van dit beleidsplan uitgewerkt in een Operationeel baggerplan.

Het dagelijks werk gebeurt volgens de principes van het risicogestuurd baggeren. Deze nota geeft daar richting aan.

We richten het risicogestuurd baggeren zo in dat gestuurd wordt op het goed functioneren van de waterlopen in zijn geheel, dus op:

1. Waterkwantiteit, aan- en afvoerfunctie en waterbergend vermogen
2. Waterkwaliteit, zowel chemisch als ecologisch
3. Maatschappelijke functies, voor zover toegekend of indien daarover afspraken met de derden zijn gemaakt

De inzet is gericht op efficiënt en kostenbewust onderhoud. Nieuw is dat we ook gaan sturen op omgevingsgerichtheid en samenwerking, het benutten van kansen voor een integrale aanpak en op duurzaamheid en toekomstgerichtheid. Meer dan voorheen sturen we aan op integrale afwegingen en oplossingen. De plan-do-check-act-cyclus wordt ingericht op deze verbrede doelstelling.

De check op het functioneren van het watersysteem betekent in praktijk dat we alle watergangen cyclisch meten en toetsen aan de vereiste afmetingen en waterkwaliteit. De meetcycli zijn erop afgesteld dat de noodzaak van baggeren tijdig wordt gesignaleerd op basis van de verwachte (gemiddelde) baggeraanwas. Als de baggeraanwas van een waterloop fluctueert of sterk afwijkt van het gemiddelde wordt de meetcyclus hierop aangepast.

Monitoring is de basis voor het risicogestuurd baggeren. We optimaliseren de monitoring, zodat nieuwe inzichten leiden tot een continu verbeterproces volgens de plan-do-check-act-cyclus. We voegen nieuwe elementen toe, zodat we inzicht krijgen in het effect van de sturingsdoelen, zoals het effect van baggeren op de waterkwaliteit, het effect van oeverversterking, de omgevingsgerichtheid.

Kortom, we baggeren risicogestuurd en optimaliseren de monitoring om lokaal steeds de juiste integrale afweging te kunnen maken voor het watersysteem als geheel.

4 Regulering, toezicht en handhaving

HHNK treedt op als bevoegd gezag voor het watersysteem, waar de waterbodem onlosmakelijk onderdeel van uitmaakt. HHNK zorgt dat derden bijdragen aan een goed beheer van het watersysteem en dat de waterbodem wordt beschermd tegen ongewenste activiteiten. Wij stellen regels op in verordeningen en treden op als vergunningverlener, toezichthouder en handhaver. Voor de waterbodem is de belangrijkste regelgeving vastgelegd in de Waterschapsverordening, de Onderhoudsverordening en de Legger Wateren.

4.1 Waterbodem in de Waterschapsverordening

De Waterschapsverordening regelt onder andere de activiteiten in de waterbodem, voor werken van derden. Het gaat dan met name om het uitvoeren van baggerwerk, (her)profilering van de waterbodem, het toepassen van grond en baggerspecie in het watersysteem en tot slot om het opruimen van verontreinigingen, zowel een bestaande verontreiniging als het opruimen van een nieuwe verontreiniging als gevolg van een calamiteit. Basis is de specifieke zorgplicht vanuit de Waterschapsverordening. Daar vanuit stelt HHNK bovendien extra regels bij graaf- en baggerwerkzaamheden in verontreinigingen en in kwetsbare gebieden en bij toepassing van grond, bagger en bouwstoffen op de waterbodem. Regulering is gericht op het voorkomen van achteruitgang van de waterkwaliteit en zo mogelijk op verbetering.

Verontreiniging waterbodem

Voor verontreinigde waterbodems is op landelijk niveau weinig geregeld en bepaalt de waterbeheerder of een verontreiniging moet worden aangepakt. De inzet van HHNK is dat wij actie ondernemen zodra een waterbodemverontreiniging de waterkwaliteit negatief beïnvloedt of dat deze blootstellingsrisico's oplevert voor gebruikers van het oppervlaktewater, zoals zwemmers. Bij een vermoeden van verontreiniging sturen wij erop aan dat onderzoek gedaan wordt, ook als de onderhoudsplicht bij derden ligt. Bij werken in verontreinigde waterbodems wordt een werkplan voorgeschreven, om te zorgen dat werkzaamheden met een minimale impact op het oppervlaktewater worden uitgevoerd.

Bij nieuwe waterbodemverontreinigingen, bijvoorbeeld als gevolg van een calamiteit zoals brand (bluswater) of auto te water, sturen wij erop aan dat deze door de veroorzaker worden verwijderd. Het betreft zowel chemische en fysieke verontreinigingen.

Toepassing van grond, bagger en bouwstoffen op de waterbodem

Het Bal bevat algemene regels voor het toepassen van grond, bagger en bouwstoffen op de waterbodem. Voor toepassing van schone materialen en gebiedseigen grond, volstaat de informatieplicht. Voor overige werkzaamheden wordt een vergunningplicht opgenomen in de Waterschapsverordening. De initiatiefnemer moet bewijsmiddelen overleggen, zoals een waterbodemonderzoek, partijkeuringen of certificaten van de toe te passen materialen. Er wordt getoetst op de samenstelling en zo nodig op uitloging van materialen en de wijze waarop het toegepast wordt.

Indien de toepassing als risicovol wordt opgevat voor de waterkwaliteit, dan wordt een werkplan voorgeschreven. Dit met als doel dat de werkzaamheden een minimale impact op het oppervlaktewater hebben, door onder andere maatregelen op te nemen om stofvorming en uitloging tegen te gaan.

Kwetsbare gebieden

In sommige gebieden is de waterbodem extra kwetsbaar. In veengebieden kan de bodem opbarsten wanneer bagger of vaste waterbodem wordt verwijderd. In gebieden die gevoelig zijn voor verzilting, kan extra zoute kwel worden aangetrokken als een deklaag wordt aangetast. In deze gebieden is extra zorgvuldigheid noodzakelijk. Dit wordt vertaald in algemene regels.

Adviesrol

Naast de rol van bevoegd gezag kan HHNK als adviseur meedenken over optimale oplossingen bij ingrepen in de waterbodem. Het is wenselijk om HHNK dan vroegtijdig te betrekken.

Regulering is gericht op het voorkomen van achteruitgang van de waterkwaliteit en, waar mogelijk, op verbetering.

Wij ondernemen actie als een waterbodemverontreiniging de waterkwaliteit negatief beïnvloedt of blootstellingsrisico's oplevert voor gebruikers.

Wij denken als adviseur mee over passende oplossingen bij ingrepen in de waterbodem.

4.2 Waterbodem in de Onderhoudsverordening en Legger Wateren

Het onderhoud van de wateren is geregeld in de Onderhoudsverordening en de Legger Wateren. Hierin staat wie het onderhoud moet uitvoeren, wat de verplichtingen zijn en op welke afmetingen (breedte en diepte) wateren minimaal moeten worden onderhouden. De minimale afmetingen waarop wateren worden onderhouden zijn primair gericht op het functioneren van het watersysteem voor de aan- en afvoer van water en op het waterbergend vermogen. Het is wenselijk hieraan ook afmetingen voor de waterkwaliteit toe te voegen. Wij gaan de mogelijkheden hiertoe verkennen.

Met de baggerschouw controleert HHNK of de afmetingen van de wateren voldoen. Het hoogheemraadschap is zelf onderhoudsplichtig voor het baggeren in de meeste primaire watergangen en een deel van de secundaire watergangen. Voor de overige watergangen ligt de onderhoudsplicht doorgaans bij de eigenaren van aangrenzende percelen. Dit kunnen particulieren zijn, maar ook gemeenten, stichtingen of andere organisaties.

Soms hebben wij een vermoeden dat bagger verontreinigd is, terwijl een particulier de onderhoudsplicht heeft, bijvoorbeeld omdat de naastgelegen sloot verontreinigd is. In dat geval stellen wij diegene op de hoogte van ons vermoeden en bieden wij aan de bagger te onderzoeken. Als de bagger verontreinigd is en de vervuiler niet te achterhalen is, dan draagt HHNK de meerkosten voor de afvoer van baggerspecie. Is de veroorzaker te achterhalen, dan zullen wij de extra kosten verhalen.

HHNK zal met communicatie stimuleren dat er ecologisch zo min mogelijk schade wordt aangebracht bij het baggeren. In prioritaire KRW-gebieden, zullen aanliggend eigenaren bovendien worden gestimuleerd om de nutriëntbelasting te verlagen.

We verkennen hoe we de profielen voor de waterkwaliteit kunnen vertalen naar in de Legger Wateren.

Als wij vermoeden dat bagger bij particulieren verontreinigd is, dan melden wij dat en onderzoeken wij de baggerspecie. Is de veroorzaker niet te achterhalen, dan draagt HHNK de meerkosten voor de afvoer van de baggerspecie.

Bijlage 1 Begrippenlijst

- Bagger of baggerspecie:
 - Bagger is de term die in de volksmond wordt gebruikt voor de zachte, modderige laag op de bodem van watergangen (sloten, rivieren en kanalen). Het is een natuurlijk mengsel van gedeeltelijk vergane, van organismen overgebleven stoffen en oeverafslag, dat als een slappe laag de bodem van stilstaande of langzaam stromende wateren bedekt.
 - Baggerspecie is de officiële juridische en beleidsmatige term die in de waterwetgeving (zoals het Besluit bodemkwaliteit) wordt gebruikt. Dit is specifiek het materiaal dat na het baggeren uit de waterbodem is verwijderd en (tijdelijk) als afvalstof of grondstof wordt behandeld.
- Baggeren: het verwijderen van een laag los sediment (bagger) van de waterbodem.
- Oppervlaktewaterlichaam: dit omvat het oppervlaktewater met de bijbehorende bodem, oevers, de daarin aanwezige stoffen, flora en fauna. Dit betekent dat de waterbodem een onlosmakelijk onderdeel vormt van het watersysteem.
- Waterbodem: de bodem onder een wateroppervlak tussen insteek en insteek. Ook het talud wordt dus als waterbodem gezien. Daarbuiten is het landbodem.
- Actief en passief waterbodembeheer:
 - Actief waterbodembeheer betreft het beheer dat HHNK zelf uitvoert
 - Passief waterbodembeheer betreft de rol van bevoegd gezag door HHNK. Hier stelt HHNK regels op en houdt toezicht op het waterbeheer door derden. In tegenstelling tot wat de term suggereert is waterbodembeheer niet passief.
- Bevoegd gezag: het bestuursorgaan dat wettelijk bevoegd is om beslissingen te nemen, vergunningen te verlenen of toezicht te houden binnen een bepaald domein.
- Legger Wateren
 - Primaire wateren: wateren die van belang zijn voor de aan- en afvoer van water en waterberging op regionaal en polderniveau.
 - Secundaire wateren: wateren die van belang zijn voor de aan- en afvoer van water en waterberging op perceelniveau. Wateren die niet tot het primaire stelsel behoren, zijn onderdeel van het secundaire stelsel tenzij ze in de legger zijn aangemerkt als onderdeel van het tertiaire stelsel.
 - Tertiaire wateren: wateren waarvan de belangrijkste functie de berging van water is. Wateren kunnen onderdeel zijn van het tertiaire stelsel als deze niet van groot belang zijn voor de aan- en afvoer.
- Waterprofiel: de minimale afmetingen van wateren in de Legger wateren om de aan- en afvoer van water mogelijk te maken.
- Maatschappelijk profiel: het maatschappelijk profiel betreft het waterprofiel dat aangehouden wordt vanwege maatschappelijke functies, zoals beroepsvaart, recreatievaart, zwemwater, water in natuurgebieden, agrarisch gebruik, beroeps- en sportvisserij, woon- en bedrijfsfuncties. Het maatschappelijk profiel wordt ook wel het "brede kijk-profiel" genoemd.
- Operationeel baggerplan: Het concrete, uitvoeringsgerichte document waarin staat hoe baggerwerkzaamheden in de praktijk worden uitgevoerd. Het vertaalt het strategische beleid naar de dagelijkse praktijk en omvat onder andere de baggerplanning, inzet van materieel, veiligheidsprotocollen, vergunningen en de logistiek voor het afvoeren van de baggerspecie.

- Standstill-principe KRW: Het stand-still principe (of beginsel) uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) houdt in dat de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater niet mag achteruitgaan. In de praktijk betekent dit:
 - Geen verslechtering: De ecologische en chemische toestand van een waterlichaam mag niet slechter worden dan dat het was.
 - Juridische plicht: Overheden en waterbeheerders moeten ingrijpen als nieuwe plannen of activiteiten dreigen te zorgen voor vervuiling of schade aan water.
- Zorgplicht: de Omgevingswet bevat een algemene zorgplicht. Dit houdt in dat overheden, bedrijven én burgers verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde leefomgeving. Deze algemene zorgplicht is niet van toepassing als er specifieke decentrale of rijksregels zijn.
- Gedoogplichtige: dit is degene die de ontvangst van baggerspecie moet gedogen. Het begrip sluit aan bij de terminologie van de Omgevingswet. Een gedoogplichtige wordt ook wel de ontvangstplichtige genoemd.
- Interventiewaarde: Waarde waarmee voor verontreinigende stoffen het concentratieniveau in een compartiment (bijvoorbeeld grondwater) wordt aangegeven waarbij bij overschrijding sprake is van ernstige vermindering of dreigende vermindering van de functionele eigenschappen die de bodem (landbodem en waterbodem) heeft voor mens, plant of dier.
- Risicogestuurd beheer: methode waarbij onderhoud en beheer van objecten (zoals waterlopen en gemalen) worden geprioriteerd op basis van de omvang van de risico's. In plaats van blindelings volgens een vast schema te werken, krijgen de kritieke onderdelen de meeste aandacht om onacceptabele risico's effectief te verlagen.
- Plan-do-check-act-cyclus: een continu verbetermodel dat dient om organisaties te helpen om systematisch de kwaliteit te waarborgen en te verhogen door plannen te ontwerpen, uit te voeren, te evalueren en waar nodig bij te sturen.
- Ecologische sleutelfactoren (STOWA): de belangrijkste fysieke en chemische voorwaarden die bepalend zijn voor het leven in en rond het water, waardoor oorzaken van ecologische problemen snel inzichtelijk worden. Ecologische sleutelfactoren (ESF) vormen een methodiek waarmee waterbeheerders de ecologische toestand van een watersysteem analyseren.
- Habitat: de natuurlijke leefomgeving van een plant- of diersoort. Het omvat alle specifieke leefomstandigheden – zoals temperatuur, voedsel, water, schuilplaatsen en de aanwezigheid van andere organismen – die een soort nodig heeft om te kunnen overleven, groeien en zich voort te planten.
- Begroeiingsgraad: Maatstaf die aangeeft in welke mate een bepaald oppervlak is bedekt met vegetatie (planten, grassen, bomen of waterplanten).
- Bodemwoelende vissen: dit zijn vissoorten zoals karper en brasem, die waterbodem omwoelen op zoek naar voedsel en hierbij sediment opwervelen.
- Natuur Netwerk Nederland (NNN): Het overkoepelende netwerk van beschermde natuurgebieden in Nederland. NNN heeft als doel om natuurgebieden met elkaar te verbinden, zodat planten en dieren zich kunnen verplaatsen en ecosystemen beter bestand zijn tegen klimaatverandering.
- Weilanddepot: een tijdelijke voorziening met lage kades, waarin baggerspecie wordt aangebracht. Als de baggerspecie is ontwaterd en gerijpt, blijft deze op het weilanddepot liggen en wordt de gerijpte baggerspecie omgeploegd om weer als weiland of landbouwgrond gebruikt te worden.
- Doorgangsdepot: Een tijdelijke opslagplaats voor natte baggerspecie die uit sloten, vaarten en kanalen is verwijderd. Het is geen permanente stortplaats, maar een verwerkingslocatie waar het materiaal indroogt en rijpt tot herbruikbare grond.
- Werk-met-werk maken: het combineren van meerdere werkzaamheden of projecten om zodoende efficiënter te kunnen werken.

- Opbarsten: Het bezwijken van de grond, door het ontbreken van verticaal evenwicht in de grond, onder invloed van wateroverdrukken. Bij opbarsten wordt de bodem van de watergang omhoog gedrukt. Dit kan gebeuren als de druk van het grondwater onder de bodem heel hoog is.

Bronvermelding:

- Ecologische Sleutelfactoren voor stilstaande wateren – STOWA (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer), november 2015, [Link](#)
- Investeren in stabiele oevers: alternatief voor baggeren? – ORG-ID, 24 augustus 2015, [Link](#)
- Kennisdocument Macroplastics in baggerspecie – SIKB (Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer), mei 2025, [Link](#)
- Broeikasgasemissies uit zoetwater - STOWA (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer), [Link](#)

Bijlage 2 Vertaling waterbodembeleid naar Waterschapsverordening

Hieronder is aangegeven hoe het nieuwe waterbodembeleid zal worden doorvertaald naar de Waterschapsverordening van HHNK. De reeds bestaande tekst is zwart, rode tekst is aanvulling en de doorgehaalde tekst is bestaande tekst die wordt verwijderd.

Planning is dat het beleidsplan waterbodems eind 2026 zal worden vastgesteld, inclusief de onderstaande wijzigingsvoorstellen voor de Waterschapsverordening. Vervolgens zullen de wijzigingen worden opgenomen in de concept-Waterschapsverordening van 2028. Als alles volgens plan verloopt, dan worden de voorgestelde wijzigingen van kracht op 1 januari 2028.

Paragraaf 2.1.26 Plaatsen, behouden en weghalen van beschoeiingen en andere profielbeschermingen

Artikel 2.166 Toepassingsbereik

1. Deze paragraaf is van toepassing op het plaatsen, behouden en weghalen van beschoeiingen en andere profielbeschermingen in het gebied oppervlaktewaterlichaam, kernzone van de waterkering en beschermingszone A van de waterkering.

2. De paragraaf is niet van toepassing op het aanleggen, behouden en weghalen van natuurvriendelijke oevers, bedoeld in paragraaf 2.1.27.

Toelichting artikel 2.166 Toepassingsbereik

Deze paragraaf gaat over het plaatsen, behouden en weghalen van beschoeiing in de gebieden oppervlaktewaterlichaam, kernzone van de waterkering en beschermingszone A van de waterkering. Een beschoeiing bestaat veelal uit een verticaal geplaatste houten wand. Het is een type (profiel)verdediging ook wel oeverbescherming genoemd. Andere typen profielverdedigingen zijn bijvoorbeeld een damwand, kademuur, perkoenpalen, wiepen of betuining. Het zijn grondkerende constructies om afkalving van de oever (of het talud) te voorkomen zodat de doorstroming of het vaarwegverkeer niet wordt belemmerd door afgekalfde grond. **Als beschoeiing wordt aangebracht in het kwetsbare gebied waterbodembodem, gelden overigens ook de regels van dit hoofdstuk over het graven in dat kwetsbare gebied.**

Paragraaf 2.1.36 Graven in kwetsbaar gebied waterbodembodem

Artikel 2.213 Toepassingsbereik

Deze paragraaf is van toepassing op graven in het gebied <kwetsbaar gebied waterbodembodem>.

Toelichting artikel 2.213 Toepassingsbereik

Deze paragraaf gaat over graven in de waterbodembodem in het werkingsgebied <kwetsbaar gebied waterbodembodem>. Dit zijn gebieden waar de waterbodembodem extra kwetsbaar is. Het verwijderen van bagger uit de waterbodembodem kan bijvoorbeeld in veengebieden leiden tot openbarsten van de bodembodem. In gebieden die gevoelig zijn voor verzilting kan beschadiging van de deklaag extra zoute kwel veroorzaken. Hierdoor kunnen de waterkwaliteit en het functioneren van het watersysteem worden aangetast.

Bij het graven in de waterbodembodem gelden overigens ook de regels van hoofdstuk 3 over lozen bij ontgravingen en baggerwerkzaamheden, ter bescherming van de waterkwaliteit tijdens het graven.

Artikel 2.214 Aanwijzing algemene regels

Bij het graven in het gebied <kwetsbaar gebied waterbodembodem> wordt voldaan aan de specifieke zorgplicht, bedoeld in artikel 2.3, en de artikelen 2.215 en 2.216.

Toelichting artikel 2.214 Aanwijzing algemene regels

Voor het graven in het werkingsgebied <kwetsbaar gebied waterbodem> gelden de specifieke zorgplicht en enkele algemene regels. De risico's voor het kwetsbare oppervlaktewater, zoals het openbarsten van de bodem of het vergroten van zoute kwel, kunnen met algemene regels worden afgedekt.

Artikel 2.215 Gegevens en documenten

Ten minste vijftien werkdagen voor het graven in het gebied <kwetsbaar gebied waterbodem> worden aan het bestuur gegevens en documenten verstrekt over:

- a. de aard van de activiteit;
- b. de locatie waar wordt gegraven;
- c. de geplande aanvangs- en einddatum van de activiteit; en
- d. als gegraven wordt in de vaste waterbodem: een beschrijving van de risicobeheersmaatregelen, bedoeld in artikel 2.216, tweede lid.

Toelichting artikel 2.215 Gegevens en documenten

Dit artikel verplicht om vijftien werkdagen voor de start van het graven aan het bevoegd gezag de gegevens en documenten, bedoeld in dit artikel, te verstrekken.

Artikel 2.216 Algemene regels

1. De vaste waterbodem wordt zo veel mogelijk intact gelaten.
2. Als toch wordt gegraven in de vaste waterbodem, worden risicobeheersmaatregelen getroffen om de kans op verstoring van het evenwicht in de bodem en taluds en zoute kwel te voorkomen.

Toelichting artikel 2.216 Algemene regels

Dit artikel bevat de algemene regels die gelden bij graven in het werkingsgebied <kwetsbaar gebied waterbodem>. De vaste waterbodem moet zo veel mogelijk worden ontzien. Dit om verstoring van het evenwicht in de bodem en taluds en zoute kwel te voorkomen. Als toch in de vaste waterbodem moet worden gegraven, moeten risicobeheersmaatregelen worden genomen om die effecten tegen te gaan. Dit kan bijvoorbeeld bestaan uit monitoring of een aangepaste werkwijze.

Afdeling 3.1 Algemeen

Artikel 3.4a (invoegen tussen artikel 3.4 en 3.5) Aanvraagvereisten omgevingsvergunning toepassen grond en bouwstoffen

Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het toepassen van grond van de kwaliteitsklasse industrie, het toepassen van baggerspecie van de kwaliteitsklasse matig verontreinigd of het toepassen van niet-vormgegeven bouwstoffen in een oppervlaktewaterlichaam worden, in afwijking van artikel 3.4, de volgende gegevens en documenten verstrekt:

- a. de locatie waar de grond, baggerspecie of bouwstoffen worden toegepast;
- b. een beschrijving van het doel en de aard van de toepassing;
- c. de begrenzing en oppervlakte van het toepassingsgebied;
- d. de verwachte datum van aanvang en beëindiging van de werkzaamheden;
- e. bij het toepassen van grond of baggerspecie: een samenstellingsonderzoek;
- f. bij het toepassen van niet-vormgegeven bouwstoffen: een uitlogingsonderzoek; en
- g. de resultaten van de immissietoets voor de te lozen stoffen, verricht volgens het Handboek Immissietoets, bedoeld in bijlage XVIII bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Toelichting artikel 3.4a Aanvraagvereisten omgevingsvergunning toepassen grond en bouwstoffen

In dit artikel zijn de aanvraagvereisten voor een omgevingsvergunning voor het toepassen van grond, baggerspecie of niet-vormgegeven bouwstoffen op de waterbodem opgenomen. Het toepassen van grond, baggerspecie of niet-vormgegeven bouwstoffen is weliswaar een lozing, maar niet een lozing van afvalwater via een lozingsvoorziening zoals in artikel 3.4. Daarom zijn in dit

artikel afwijkende aanvraagvereisten opgenomen die specifiek toegesneden zijn op de activiteit. Sub a tot en met d zijn van algemene aard. Sub e tot en met g zijn in het bijzonder noodzakelijk om aan te tonen dat de toepassing van de grond, baggerspecie of niet-vormgegeven bouwstoffen verenigbaar is met de doelstellingen van de KRW. De immissietoets voor grond en niet-vormgegeven bouwstoffen kan worden uitgevoerd naar analogie met de waterbodemimmissietoets, zoals beschreven in paragraaf 3.3.3 van het Handboek immissietoets.

Artikel 3.5 Beoordelingsregel omgevingsvergunning lozingsactiviteit

Op het beoordelen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een lozingsactiviteit op een zuiveringstechnisch werk is artikel 8.88 van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing.

Toelichting artikel 3.5 Beoordelingsregel omgevingsvergunning lozingsactiviteit

Voor de beoordeling van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of op een zuiveringstechnisch werk zijn de beoordelingsregels van het Bkl van overeenkomstige toepassing. Dit omvat onder meer het indienen van een immissietoets volgens het Handboek immissietoets. Met de immissietoets kan worden onderbouwd dat de effecten van de lozing (of de effecten van het toepassen van grond, baggerspecie of niet-vormgegeven bouwstoffen) op de waterkwaliteit in lijn zijn met de Kaderrichtlijn Water.

Artikel 3.6 Voorschriften omgevingsvergunning lozingsactiviteit

1. Op het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een lozingsactiviteit op een zuiveringstechnisch werk zijn de artikelen 8.92 en 8.93 van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing.

2. Aan een omgevingsvergunning voor het toepassen van grond van de kwaliteitsklasse industrie, het toepassen van baggerspecie van de kwaliteitsklasse matig verontreinigd of het toepassen van niet-vormgegeven bouwstoffen wordt in ieder geval het voorschrift verbonden dat een werkplan wordt ingediend en dat gewerkt wordt volgens dat werkplan.

Toelichting artikel 3.6 Voorschriften omgevingsvergunning lozingsactiviteit

Ook de voorschriften die op grond van het Bkl aan een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit moeten worden verbonden, zijn van overeenkomstige toepassing. Het tweede lid bepaalt, in aanvulling hierop, dat aan een omgevingsvergunning voor het toepassen van grond van de kwaliteitsklasse industrie, het toepassen van baggerspecie van de kwaliteitsklasse matig verontreinigd of het toepassen van niet-vormgegeven bouwstoffen in ieder geval het voorschrift wordt verbonden dat een werkplan wordt ingediend en dat gewerkt wordt volgens dat werkplan. Met dit werkplan wordt zeker gesteld dat de toepassing zodanig wordt uitgevoerd dat de nadelige effecten op de waterkwaliteit zo klein mogelijk zijn.

Afdeling 3.10 Lozen bij ontgravingen, en baggerwerkzaamheden en werkzaamheden door de waterbeheerder op een oppervlaktewaterlichaam

Artikel 3.71 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het lozen bij ontgravingen en baggerwerkzaamheden en werkzaamheden door de waterbeheerder op een oppervlaktewaterlichaam.

Toelichting artikel 3.71 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het lozen bij ontgravingen en baggerwerkzaamheden en werkzaamheden door de waterbeheerder op in een oppervlaktewaterlichaam. Overigens gelden voor ontgravingen en baggerwerkzaamheden ook de regels van hoofdstuk 2 over graven in kwetsbaar gebied waterbodem.

Artikel 3.72 Aanwijzing algemene regel

Bij het lozen bij ontgravingen, ~~en baggerwerkzaamheden en werkzaamheden door de waterbeheerder op~~ in een oppervlaktewaterlichaam wordt voldaan aan de specifieke zorgplicht, bedoeld in artikel 3.3 en de artikelen 3.73 tot en met ~~3.77~~ 3.75.

Toelichting artikel 3.72 Aanwijzing algemene regel

Bij het lozen bij ontgravingen, ~~en baggerwerkzaamheden en werkzaamheden door de waterbeheerder op~~ in een oppervlaktewaterlichaam gelden algemene regels. De relevante waterhuishoudkundige belangen kunnen in deze gevallen voldoende worden gewaarborgd door het stellen van algemene regels.

Artikel 3.73 Gegevens en documenten

1. Ten minste vier weken voor het begin van de lozingsactiviteit worden aan het bestuur de volgende gegevens en documenten verstrekt:
 - a. de kwaliteit van de te ontgraven of te baggeren waterbodem; ~~en~~
 - ~~b. als de waterbodem de kwaliteitsklasse 'sterk verontreinigd', bedoeld in artikel 25d, derde lid, onder a, van het Besluit bodemkwaliteit, heeft: de werkinstructie, bedoeld in artikel 3.75; en~~
 - b. de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2. Ten minste vier weken voordat de lozingsactiviteit wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bestuur.
3. Dit artikel is niet van toepassing als de ~~ontgraving of~~ baggerwerkzaamheden plaatsvinden ~~door de beheerder of~~ ter uitvoering van een onderhoudsverplichting als bedoeld in artikel 78, tweede lid, van de Waterschapswet.

Toelichting artikel 3.73 Gegevens en documenten

Dit artikel verplicht om vier weken voor de start van de lozing de in het eerste lid genoemde gegevens en documenten aan het bevoegd gezag te verstrekken. Aan het bevoegd gezag moeten eveneens gegevens en documenten worden overlegd als er wijzigingen optreden in de lozing, bijvoorbeeld omdat de te lozen hoeveelheid water wordt aangepast.

Artikel 3.74 Lozen bij ontgravingen en baggerwerkzaamheden

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalstoffen kunnen stoffen die vrijkomen bij ontgravingen of baggerwerkzaamheden op een oppervlaktewaterlichaam worden geloosd op dat oppervlaktewaterlichaam.

Toelichting artikel 3.74 Lozen bij ontgravingen en baggerwerkzaamheden

Dit artikel heeft betrekking op baggerwerkzaamheden en ontgravingen en geldt alleen voor de lozingen bij het baggeren en ontgraven zelf. Dit artikel heeft dus geen betrekking op een eventuele toepassing van de bagger of de opgegraven materie. Het artikel is van toepassing op ~~waterbeheerders die baggerwerkzaamheden en ontgravingen verrichten. Ook als die werkzaamheden die door derden worden verricht (zoals de onderhoudsplichtigen), is het artikel van toepassing.~~ **Werkzaamheden van de waterbeheerder zelf zijn uitgezonderd op grond van artikel 1.13.** Het artikel bepaalt dat de lozing is toegestaan als die plaatsvindt in hetzelfde oppervlaktewater waar ook het baggeren of ontgraven plaatsvindt.

Artikel 3.75 ~~Werkinstructie bij~~ Geen werkzaamheden in verontreinigde waterbodem

Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam ~~is bij vinden geen~~ ontgravingen of baggerwerkzaamheden ~~plaats~~ in een waterbodem met de kwaliteitsklasse 'sterk verontreinigd', bedoeld in artikel 25d, derde lid, onder a, van het Besluit bodemkwaliteit, ~~een werkinstructie opgesteld, waarin in ieder geval is opgenomen:~~

- a. de toe te passen baggertechniek; ~~en~~
- b. de bij het gebruik van die techniek gehanteerde werkwijze.

Toelichting artikel 3.75 Werkinstructie bij verontreinigde waterbodembodem

Bij ontgravingen of baggerwerkzaamheden, waarbij de kwaliteit van de te ontgraven of te baggeren waterbodembodem in de kwaliteitsklasse 'sterk verontreinigd', bedoeld in artikel 25d, tweede lid, onder a en derde lid, onder a, van het Besluit bodemkwaliteit valt, is het gewenst dat het ontgraven of baggeren met een grotere zorgvuldigheid gebeurt dan wanneer de kwaliteit in een andere (minder schadelijke) kwaliteitsklasse valt. De kwaliteitsklasse 'sterk verontreinigd' komt overeen met een waterbodembodem die volgens het oude recht de interventiewaarden overschreed. In dat geval is het opstellen van een werkinstructie verplicht. **zijn de risico's voor de waterkwaliteit groot. Daarom is in dit artikel bepaald dat ontgravingen en baggerwerkzaamheden niet plaatsvinden op dergelijke locaties. Als het toch nodig is om te graven of te baggeren, kan dit worden toegestaan (onder voorwaarden) met een maatwerkvoorschrift op grond van artikel 3.78.**

~~Artikel 3.76 Lozen bij werkzaamheden door de waterbeheerder~~

~~Met het oog op het doelmatig beheer van afvalstoffen kunnen stoffen die vrijkomen bij andere werkzaamheden dan bedoeld in artikel 3.74 op een oppervlaktewaterlichaam en worden verricht door of namens de waterbeheerder in het kader van het waterbeheer, worden geloosd op dat oppervlaktewaterlichaam.~~

~~Toelichting artikel 3.76 Lozen bij werkzaamheden door de waterbeheerder~~

~~Dit artikel heeft betrekking op lozingen afkomstig van andere werkzaamheden op een oppervlaktewaterlichaam (anders dan ontgravingen of baggerwerkzaamheden) die door of in opdracht van de waterbeheerder plaatsvinden in het kader van oppervlaktewaterbeheer.~~

~~Bijvoorbeeld het aanleggen van een natuurvriendelijke oever.~~

~~Het artikel bepaalt dat de lozing is toegestaan zonder verdere voorwaarden. Vanzelfsprekend geldt wel de specifieke zorgplicht.~~

~~Artikel 3.77 Lozen van algen en bacteriën~~

~~Met het oog op het doelmatig beheer van afvalstoffen kunnen algen en bacteriën uit een oppervlaktewaterlichaam worden geloosd op een ander oppervlaktewaterlichaam dat in beheer is bij dezelfde waterbeheerder, als die werkzaamheden plaatsvinden door of namens de beheerder in het kader van het beheer van dat oppervlaktewaterlichaam.~~

~~Toelichting artikel 3.77 Lozen van algen en bacteriën~~

~~Dit artikel heeft betrekking op het lozen van algen en bacteriën op een oppervlaktewaterlichaam wat door of in opdracht van de waterbeheerder plaatsvindt in het kader van oppervlaktewaterbeheer.~~

~~Het artikel bepaalt dat algen en bacteriën afkomstig van een oppervlaktewaterlichaam op een ander oppervlaktewaterlichaam geloosd mogen worden in het kader van oppervlaktewaterbeheer. Daarbij geldt de voorwaarde dat beide oppervlaktewaterlichamen in beheer zijn bij dezelfde waterbeheerder. Het artikel maakt mogelijk dat de waterbeheerder, in het kader van het oppervlaktewaterbeheer, algen en bacteriën naar eigen inzicht in het eigen beheersgebied kan verplaatsten.~~

Artikel 3.78 Maatwerkvoorschriften

1. Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld over de artikelen 3.3, en 3.74 tot en met 3.77 en 3.75.
2. Met een maatwerkvoorschrift kan worden afgeweken van de artikelen 3.74 tot en met 3.77 en 3.75.
3. Bij een aanvraag om een maatwerkvoorschrift voor een lozingsactiviteit in afwijking van artikel 3.74, of 3.75, 3.76 of 3.77 worden gegevens en documenten verstrekt over:
 - a. de aard van de activiteit;
 - b. de locatie waar de activiteit wordt uitgevoerd;
 - c. de geplande aanvangs- en einddatum van de activiteit;

- d. de reden voor het aanvragen van het maatwerkvoorschrift;
- e. de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de specifieke zorgplicht, bedoeld in artikel 3.3; en
- f. de wijze waarop burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding van de voorgenomen activiteit zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn.

Toelichting artikel 3.78 Maatwerkvoorschriften

Dit artikel geeft het hoogheemraadschap de mogelijkheid om maatwerkvoorschriften te stellen. Door het stellen van een maatwerkvoorschrift kan het waterschap in een individueel, concreet geval (bijvoorbeeld een innovatieve techniek) een lozing na beoordeling alsnog toestaan. De initiatiefnemer of de rechtsopvolger zal hierbij moeten onderbouwen dat met de afwijking nog steeds kan worden voldaan aan de zorgplicht en aan de voorgeschreven normen. Het hoogheemraadschap kan vervolgens al dan niet instemmen met de aanvraag. Indien noodzakelijk, kan het hoogheemraadschap daarnaast nadere maatwerkvoorschriften aan de aanvraag verbinden.

Afdeling 3.19a (invoegen tussen 3.19 en 3.20) Toepassen van grond, baggerspecie en niet-vormgegeven bouwstoffen

Artikel 3.129a Toepassingsbereik

Deze paragraaf is van toepassing op het toepassen van grond, baggerspecie en niet-vormgegeven bouwstoffen in een oppervlaktewaterlichaam.

Toelichting artikel 3.129a Toepassingsbereik

De regels in deze paragraaf gaan over het toepassen van grond, baggerspecie en niet-vormgegeven bouwstoffen op de waterbodem. Het Besluit activiteiten leefomgeving bevat algemene regels voor het toepassen van grond, baggerspecie en bouwstoffen op de waterbodem. Deze algemene regels zijn niet voldoende om de risico's voor de waterkwaliteit te beperken. Daarom zijn in deze paragraaf aanvullende regels opgenomen (maatwerkregels) en een aanvullende vergunningplicht. De grondslag hiervoor staat in de artikelen 2.12 en 2.15 van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Artikel 3.129b Gegevens en documenten bij toepassen grond

1. Ten minste vijftien werkdagen voor het toepassen van grond van de kwaliteitsklasse landbouw/natuur of wonen of het toepassen van baggerspecie van de kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar of licht verontreinigd in een oppervlaktewaterlichaam worden aan het bestuur gegevens en documenten verstrekt over:

- a. de locatie waar de grond wordt toegepast;
- b. de hoeveelheid grond of baggerspecie in kubieke meters die wordt toegepast;
- c. de kwaliteitsklasse van de grond of baggerspecie; en
- d. de geplande aanvangs- en einddatum van de activiteit.

2. Het eerste lid geldt niet als:

- a. de grond of baggerspecie wordt toegepast door een natuurlijke persoon, anders dan in het uitoefenen van zijn beroep of bedrijf, en ten hoogste 25 m³ grond of baggerspecie in totaal in het kader van de functionele toepassing wordt toegepast;
- b. in het kader van de functionele toepassing in totaal ten hoogste 50 m³ grond die voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse landbouw/natuur, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit, wordt toegepast en dat kan worden aangetoond met een milieuverklaring bodemkwaliteit; of

- c. in het kader van de functionele toepassing in totaal ten hoogste 50 m³ baggerspecie van een kwaliteit die voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit, wordt toegepast en dat kan worden aangetoond met een milieuverklaring bodemkwaliteit.

Toelichting artikel 3.129b Gegevens en documenten

In dit artikel is omschreven welke gegevens en documenten verstrekt moeten worden aan het hoogheemraadschap bij het toepassen van (relatief) schone grond of baggerspecie op de waterbodem. Het gaat om grond van de kwaliteitsklasse landbouw/natuur of wonen en baggerspecie van de kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar en licht verontreinigd. De kwaliteitsklassen zijn beschreven in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit. In paragraaf 4.124 van het Besluit activiteiten leefomgeving is al een meldplicht en informatieplicht opgenomen voor het toepassen van grond en baggerspecie. De termijn voor deze melding en deze informatieplicht is slechts 1 week. Dat is te weinig om een goede beoordeling van de risico's te kunnen uitvoeren. Daarom is in dit artikel een aanvullende informatieplicht opgenomen met een termijn van 15 werkdagen. In het tweede lid zijn dezelfde uitzonderingen opgenomen als in artikel 4.1266, vierde lid, onder a, c en d, van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Artikel 3.129c Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning grond van de kwaliteitsklasse industrie of baggerspecie van de kwaliteitsklasse matig verontreinigd toe te passen in een oppervlaktewaterlichaam.
2. Het is verboden om zonder omgevingsvergunning niet-vormgegeven bouwstoffen toe te passen in een oppervlaktewaterlichaam.

Toelichting artikel 3.129c Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

Voor het toepassen van grond van de klasse industrie, baggerspecie van de klasse matig verontreinigd en niet-vormgegeven bouwstoffen op de waterbodem is een voorafgaande beoordeling nodig door het hoogheemraadschap. Het toepassen van grond van de klasse industrie, baggerspecie van de klasse matig verontreinigd en niet-vormgegeven bouwstoffen kan grote impact op de waterkwaliteit hebben, bijvoorbeeld door uitloging van zware metalen, PAK's of andere verontreinigingen. Voor deze vergunningplicht zijn specifieke aanvraagvereisten opgenomen in artikel 3.6a.

Bijlage I Begripsbepalingen

(Nieuwe begrippen invoegen)

Baggerwerkzaamheden: Verwijderen van slib uit een oppervlaktewaterlichaam tot aan maximaal de vaste waterbodem.

Graven: Verwijderen van bodemmateriaal uit de vaste waterbodem.